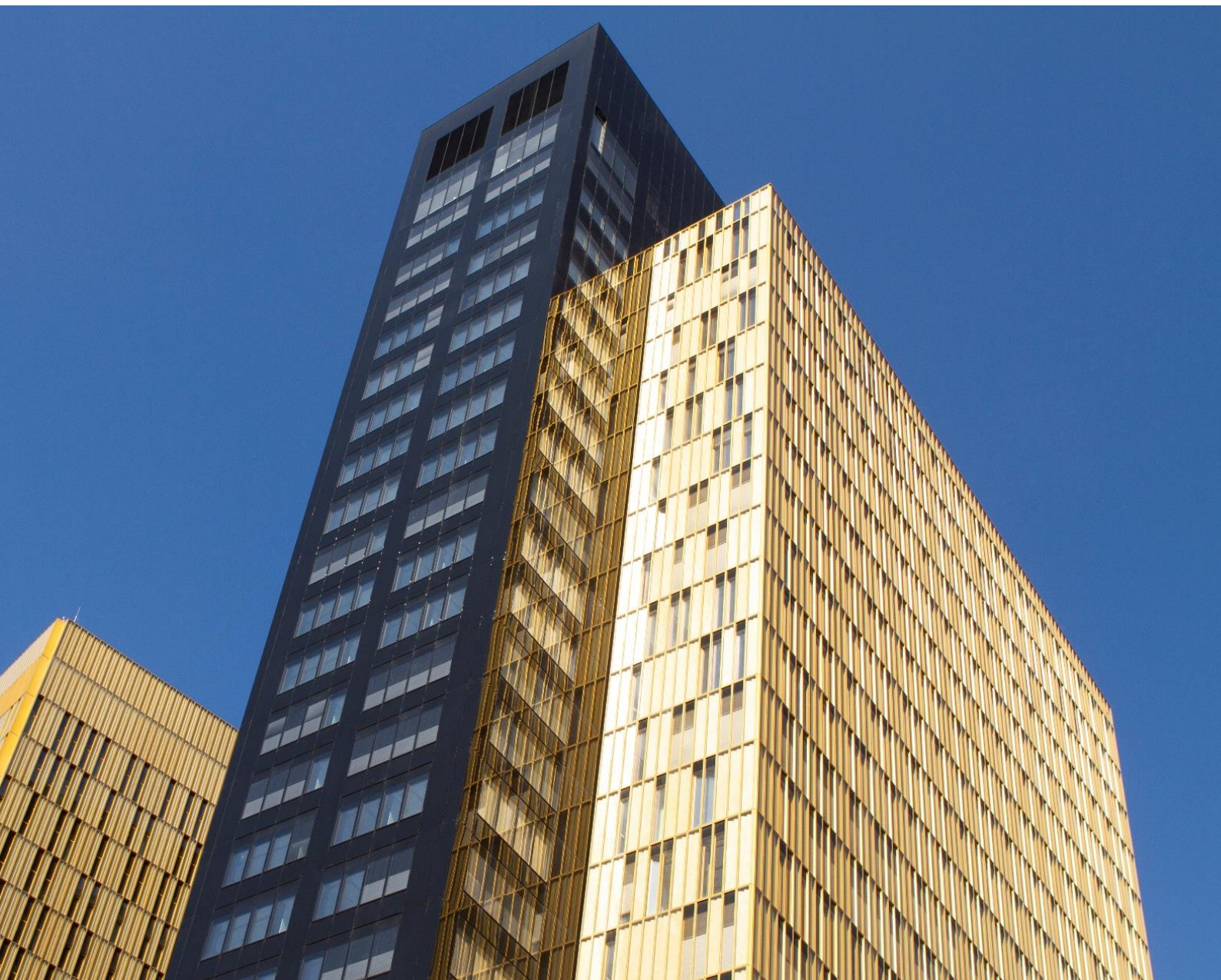




Тематичен фиш

Критерии и механизми за определяне на
държавата членка, компетентна за
разглеждането на молба за
международна закрила

Встъпление

На основание член 63 от Договора за ЕС е приет Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета от 18 февруари 2003 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държава членка, компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета страна (ОВ L 50, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 56, наричан по-нататък „Регламентът „Дъблин II“), влязъл в сила на 17 март 2003 г. Този регламент е изменен с Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (ОВ L 180, 2013 г., стр. 31, наричан по-нататък „Регламентът „Дъблин III“), приет на основание член 78, параграф 2, буква д) от ДФЕС. Регламентът „Дъблин III“ влиза в сила на 19 юли 2013 г. и се прилага за молби за международна закрила, които са подадени след 1 януари 2014 г.

Принципът в основата на тези текстове е, че всяка молба за убежище или за международна закрила, подадена от гражданин на трета държава или от лице без гражданство на територията на една държава членка, включително на границата или в транзитна зона, се разглежда от една-единствена държава членка. Тези регламенти дефинират критериите за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба, и процедурата, позволяваща това определяне.

Критериите за определяне на държавата членка, компетентна по молбата за международна закрила, са обявени в йерархичен ред в глава III от Регламент „Дъблин III“¹ и имат за цел да дадат възможност на държавата членка, до която е подадена молбата за международна закрила, да узнае коя държава членка в крайна сметка ще бъде компетентна за разглеждането на тази молба.

Посочените критерии са обявени в глава III в следния ред:

- висшият интерес на непридружения ненавършил пълнолетие²;
- присъствието на територията на държава членка на член на семейството, на когото е предоставена³ или който е поискал⁴ международна закрила;

¹ По-специално в членове 8—15 от този регламент. По-рано те фигурираха в членове 6—14 от Регламент „Дъблин II“.

² Член 8 от Регламент „Дъблин III“ и съответно член 6 от Регламента „Дъблин II“.

³ Член 9 от Регламент „Дъблин III“ и съответно член 7 от Регламента „Дъблин II“.

⁴ Член 10 от Регламент „Дъблин III“ и съответно член 8 от Регламента „Дъблин II“.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

- запазването на семейните връзки⁵;
- издаването на документи за пребиваване или на визи⁶;
- незаконното влизане и/или пребиваване⁷;
- безвизовото влизане⁸;
- молбата за убежище, подадена в международна транзитна зона на летище⁹.

Тази критерии се прилагат въз основа на съществуващото положение към момента, в който кандидатът е подал за първи път молба за убежище пред държава членка¹⁰.

Регламенти „Дъблин II“ и „Дъблин III“ предвиждат допълнителни специфични критерии за определяне на компетентната държава членка.

Така по-конкретно когато не може да бъде посочена компетентна държава членка, на основата на критериите, изброени в тези регламенти, първата държава членка, пред която е представена молбата за международна закрила, е компетентна за разглеждането ѝ¹¹. След това, когато е невъзможно кандидатът да бъде прехвърлен в първоначално посочената за компетентна държава членка, тъй като са налице основателни опасения да се смята, че в тази държава членка съществуват системни недостатъци в процедурата по предоставяне на убежище и на условията за приемане на кандидати, което създава риск от нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), определящата държава членка продължава да разглежда критериите, предвидени в глава III, за да установи дали друга държава членка може да бъде посочена за компетентна. Когато прехвърлянето не може да се осъществи съгласно настоящия параграф към никоя държава членка, посочена въз основа на предвидените в глава III критерии, или към първата държава членка, в която е подадена молбата, определящата държава членка става компетентна държава членка¹².

По-нататък, специални правила са предвидени за случаите, когато кандидатът е зависим от член на семейството си, законно пребиваващ в една от държавите членки, или когато член на семейството на кандидата е зависим от неговата помощ¹³. Накрая, дискреционна клауза¹⁴ позволява на всяка държава членка да

⁵ Член 11 от Регламент „Дъблин III“ и съответно член 14 от Регламента „Дъблин II“.

⁶ Член 12 от Регламент „Дъблин III“ и съответно член 9 от Регламента „Дъблин II“.

⁷ Член 13 от Регламент „Дъблин III“ и съответно член 10 от Регламента „Дъблин II“.

⁸ Член 14 от Регламент „Дъблин III“ и съответно член 11 от Регламента „Дъблин II“.

⁹ Член 15 от Регламент „Дъблин III“ и съответно член 12 от Регламента „Дъблин II“.

¹⁰ Член 7, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“ и съответно член 5, параграф 2 от Регламента „Дъблин II“.

¹¹ Член 3, параграф 2, първа алинея от Регламент „Дъблин III“ и съответно член 13 от Регламент „Дъблин II“.

¹² Член 3, параграф 2, втора и трета алинея от Регламент „Дъблин III“. Регламент „Дъблин II“ не съдържа съответстващи разпоредби. Всъщност разпоредбите на член 3, параграф 2, втора и трета алинея от Регламент „Дъблин III“ са въведени вследствие на развитието на съдебната практика, и в частност след [решение от 21 декември 2011 г. \(голям състав\), N. S. и др. \(C-411/10 и C-493/10, EU:C:2011:865\)](#).

¹³ Член 16 от Регламент „Дъблин III“, озаглавен „Зависими лица“. По-рано, член 15 от Регламент „Дъблин II“, широко известен като „хуманитарна клауза“.

¹⁴ Член 17 от Регламент „Дъблин III“, озаглавен „Дискреционни клаузи“. По-рано, член 3, параграф 2 от Регламент „Дъблин II“, широко известен като „клауза за суверенитет“, по който са постановени няколко решения на Съда [решения [от 21 декември 2011 г. \(голям състав\), N. S. и др. \(C-411/10 и C-493/10, EU:C:2011:865\)](#), и [от 14 ноември 2013 г. \(голям състав\), Puid \(C-4/11, EU:C:2013:740\)](#)].

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

разгледа молба за международна закрила, която е подадена до нея от гражданин на трета държава или лице без гражданство, дори ако това разглеждане не попада в нейната компетентност по силата на критериите, предвидени в тези регламенти.

Списък на разглежданите актове

Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета от 18 февруари 2003 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държава членка, компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета страна (ОВ L 50, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 56).

Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (ОВ L 180, 2013 г., стр. 31, и поправка в ОВ L 49, 2017 г., стр. 50).

Регламент (ЕО) № 1560/2003 на Комисията от 2 септември 2003 година за определяне условията за прилагане на Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета страна (ОВ L 222, 2003 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 140).

Регламент (ЕО) № 562/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2006 година за създаване на Кодекс на Общността за режима на движение на лица през границите (Кодекс на шенгенските граници) (ОВ L 105, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 8, стр. 5), изменен с Регламент (ЕС) № 610/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. (ОВ L 182, 2013 г., стр. 1).

Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (ОВ L 180, 2013 г., стр. 60).

Директива 2013/33/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила (ОВ L 180, 2013 г., стр. 96).

Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 година относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица и за мерките за поддържане на баланса между държавите членки в полагането на усилия за прием на такива лица и понасяне на последиците от този прием (ОВ L 212, 2001 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 179)

Съдържание

ВСТЪПЛЕНИЕ	3
СПИСЪК НА РАЗГЛЕЖДАНИТЕ АКТОВЕ	6
I. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА КОМПЕТЕНТНАТА ДЪРЖАВА ЧЛЕНКА	9
1. Критерии за определяне на компетентната държава членка	9
1.1. Висшият интерес на ненавършилия пълнолетие	9
1.2. Семейни връзки	10
1.2.1. Присъствие на член на семейството, на когото е предоставена международна закрила	10
1.2.2. Отношение на зависимост	14
1.3. Влизане на територията	15
2. Дерогации от критериите за определяне на компетентната държава членка	18
2.1. Риск от нарушение на член 4 от Хартата	18
2.2. Дискреционна клауза на компетентната държава членка	27
3. Липса на изрично решение за определяне на компетентната държава членка	31
4. Преместване — Механизъм за временно дерогирание на Дъблинския механизъм	33
II. ПРОЦЕДУРА ЗА ПРЕХВЪРЛЯНЕ В КОМПЕТЕНТНАТА ДЪРЖАВА ЧЛЕНКА	39
1. Обратно приемане в случай на незаконно връщане в държава членка, извършила прехвърляне	39
2. Предварително решение за прехвърляне	40
3. Срок за прехвърляне	42
III. ОБХВАТ НА СЪДЕБНИЯ КОНТРОЛ НА РЕШЕНИЕТО ЗА ПРЕХВЪРЛЯНЕ	45
1. Ограничен съдебен контрол — Регламент „Дъблин II“	45
2. Разширен съдебен контрол — Регламент „Дъблин III“	46
2.1. Неспазване на техническите разпоредби	47
2.2. Неспазване на сроковете	50
2.3. Контрол на решението за прехвърляне в случай на обратно приемане	56
2.4. Контрол на решението за поемане на отговорност за непридружено ненавършило пълнолетие лице	58
2.5. Възможност за позоваване на обстоятелства, настъпили след приемането на решение за прехвърляне	61

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

I. Определяне на компетентната държава членка

1. Критерии за определяне на компетентната държава членка

1.1. Висшият интерес на ненавършилия пълнолетие

Решение от 6 юни 2013 г. (четвърти състав), МА и др. (C-648/11, [EU:C:2013:367](#))

„Регламент (ЕО) № 343/2003 — Определяне на компетентната държава членка — Непридружено малолетно или непълнолетно лице — Молби за убежище, подадени последователно в две държави членки — Отсъствие на член на семейството на малолетното или непълнолетно лице на територията на държава членка — Член 6, втора алинея от Регламент № 343/2003 — Прехвърляне на малолетното или непълнолетно лице в държавата членка, в която то е подало първата си молба — Съвместимост — Висш интерес на детето — Член 24, параграф 2 от Хартата“

Две ненавършили пълнолетие лица с еритрейско гражданство (МА и ВТ) и едно ненавършило пълнолетие лице с иракско гражданство (DA) са поискали убежище в Обединеното кралство. Нито един член на семейството на тези деца не се намира законно на територията на друга държава — членка на Съюза. Британските органи установяват, че те вече са подали молби за убежище в други държави членки, а именно в Италия (МА и ВТ) и в Нидерландия (DA). При това положение е взето решение за прехвърлянето на ненавършилите пълнолетие лица в тези държави, тъй като последните са счестени за компетентни да разгледат техните молби за убежище.

В случай че търсещият убежище е непридружено малолетно или непълнолетно лице, Регламент „Дъблин II“ предвижда, че за държава членка, компетентна за разглеждането на молбите, се счита онази, в която законно се намира член на неговото семейство, при условие че това е в интерес на малолетното или непълнолетното лице. В отсъствие на член на семейството за държава членка, компетентна за разглеждането на молбата, се счита онази, в която малолетното или непълнолетното лице е подало молбата си за убежище, без този регламент да уточнява дали става въпрос за първата молба, подадена от малолетното или непълнолетното лице в държава членка, или тази, която то е подало последно в друга държава членка.

В това отношение Съдът постановява, че когато непридружено малолетно или непълнолетно лице, нито един член на чието семейство не се намира законно на територията на Европейския съюз, е подало молби за убежище в повече от една държава членка, компетентната за разглеждането държава членка е тази, в която се намира малолетното или непълнолетното лице, след като е подало в нея молба за убежище. Този извод произтича от контекста и целта на Регламента, който цели да се гарантира ефективен достъп до преценка на качеството на бежанец на

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

молителя, като същевременно се обърне специално внимание на непридружените малолетни или непълнолетни лица. Следователно е важно процедурата за определяне на компетентната държава членка да не се удължава повече, отколкото е абсолютно необходимо, тъй като последните представляват категория особено уязвими лица, което по принцип предполага те да не бъдат прехвърляни в друга държава членка.

В подкрепа на тези съображения е изискването за спазване на основните права, сред които е това да се гарантира, че при всички действия, които се предприемат от публичните власти или частни институции по отношение на децата, висшият интерес на детето е от първостепенно значение¹⁵. Вследствие на това за интереса на непридружените малолетни или непълнолетни лица е от значение да не се удължава ненужно процедурата за определяне на компетентната държава членка, а да им се осигури бърз достъп до процедурите за определяне на статута на бежанец.

Съдът уточнява, че подобно тълкуване не означава, че непридруженото малолетно или непълнолетно лице, чиято молба за убежище е била отхвърлена по същество в първата държава членка, може след това да задължи друга държава членка да разгледа молба за убежище. Всъщност от държавите членки не се изисква да разглеждат дали кандидатът има качеството на бежанец, когато молбата се счита за недопустима, защото търсещият убежище е подал идентична молба, след като му е противопоставено окончателно решение.

1.2. Семейни връзки

1.2.1. Присъствие на член на семейството, на когото е предоставена международна закрила

Решение от 1 август 2022 г., Bundesrepublik Deutschland (Дете на бежанци, родено извън приемащата държава) (C-720/20, [EU:C:2022:603](#))

„Преюдициално запитване — Обща политика в областта на убежището — Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна да разгледа молба за международна закрила — Регламент (ЕС) № 604/2013 („Дъблин III“) — Молба за международна закрила, подадена от ненавършило пълнолетие дете в държавата членка, в която е родено — Родители на ненавършилото пълнолетие дете, които преди това са получили статут на бежанци в друга държава членка — Член 3, параграф 2 — Член 9 — Член 20, параграф 3 — Директива 2013/32/ЕС — Член 33, параграф 2, буква а) — Допустимост на молбата за международна закрила и компетентност за нейното разглеждане“

¹⁵ Следва впрочем да се отбележи, че занапред член 8, параграф 4 от Регламент „Дъблин III“ споменава това отчитане на висшия интерес на детето при определянето на държавата членка, компетентна за разглеждането на молбите на непридружени ненавършили пълнолетие лица.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

Жалбоподателката, гражданка на Руската федерация, е родена в Германия през 2015 г. През март 2012 г. родителите ѝ и петимата ѝ братя и сестри, също с руско гражданство, получават статут на бежанци в Полша. През декември 2012 г. те напускат Полша за Германия, където подават молби за международна закрила. Република Полша отказва да уважи искането на германските власти за обратно приемане на тези лица, с мотива че те вече разполагат с международна закрила на нейна територия. Впоследствие германските власти отхвърлят молбите за международна закрила като недопустими поради статута на бежанци, който тези лица вече са получили в Полша. Семейството на жалбоподателката обаче продължава да пребивава на германска територия.

През март 2018 г. жалбоподателката подава молба за международна закрила до германските власти. Молбата е отхвърлена като недопустима въз основа по-конкретно на Регламент „Дъблин III“.

Запитващата юрисдикция, сезирана с жалба срещу това решение за отхвърляне, иска да установи дали Федерална република Германия е държавата членка, компетентна да разгледа молбата на жалбоподателката, и ако това е така, дали тази държава членка има право да отхвърли молбата като недопустима съгласно Директивата относно процедурите.

По-конкретно, тази юрисдикция иска да се установи дали някои разпоредби от Регламент „Дъблин III“ и от Директивата относно процедурите са приложими по аналогия към положението на жалбоподателката. Във връзка с това тя иска да се установи, от една страна, за да се предотврати вторичното движение, дали член 20, параграф 3 от Регламент „Дъблин III“, който се отнася по-специално до положението на деца, родени след пристигането на кандидата за международна закрила, се прилага към молбата за международна закрила, подадена от ненавършило пълнолетие дете в държавата членка по неговото месторождение, когато родителите му вече се ползват от международна закрила в друга държава членка¹⁶. От друга страна, тя иска да се установи дали член 33, параграф 2, буква а) от Директивата относно процедурите¹⁷ се прилага по отношение на ненавършило пълнолетие дете, чиито родители са получили международна закрила в друга държава членка, без самото то да се ползва от нея.

Съдът, заседаващ в голям състав, отговаря отрицателно на тези въпроси. В частност Съдът постановява, от една страна, че според Регламент „Дъблин III“, държавата членка, в която ненавършило пълнолетие лице е подало писмена

¹⁶ По силата на тази разпоредба, отнасяща се до производството за поемане на отговорност, положението на ненавършил пълнолетие, който придружава кандидата за международна закрила и отговаря на определението за член на семейството, е неразделна част от това на неговия член на семейството и спада към отговорностите на държавата членка, компетентна за разглеждането на молбата за международна закрила на посочения член на семейството, дори ако ненавършилият пълнолетие не е индивидуален кандидат, при условие че това е в негов висш интерес. По същия начин се третира децата, родени след пристигането на кандидата на територията на държавите членки, без да е необходимо да започва ново производство за поемане на отговорността за тях.

¹⁷ Съгласно тази разпоредба държавите членки могат да приемат, че дадена молба за международна закрила е недопустима, когато друга държава членка е предоставила международна закрила.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

молба за международна закрила, е компетентна за разглеждането на тази молба и от друга страна, че държава членка не може да отхвърли молбата му като недопустима с мотива, че членовете на семейството му са напуснали друга държава членка, в която се ползват с международна закрила, и са влезли незаконно в държавата членка, в която ненавършилото пълнолетие лице е подало молбата си. При липсата на писмена молба, компетентна за разглеждането на молбата за международна закрила е първата държава членка, в която тя е подадена, освен ако може да се определи друга държава членка като компетентна въз основа на изброените в регламента критерии.

В това отношение, на първо място, Съдът счита, че член 20, параграф 3 от Регламент „Дъблин III“ не е приложим по аналогия към случай, при който ненавършило пълнолетие дете и неговите родители подават молби за международна закрила в държавата членка по месторождение на детето, докато родителите вече се ползват от международна закрила в друга държава членка. Всъщност, от една страна, тази разпоредба предполага членовете на семейството на ненавършилото пълнолетие дете все още да имат качеството на „кандидат“, така че тя не урежда положението на дете, родено след като членовете на семейството му са получили международна закрила в държава членка, различна от тази, в която детето е родено и пребивава със семейството си. От друга страна, не са сходни в контекста на установения с Регламент „Дъблин III“ режим положението на ненавършило пълнолетие дете, членовете на чието семейство са кандидати за международна закрила, и положението на ненавършило пълнолетие дете, членовете на чието семейство вече се ползват с такава закрила. Понятията „кандидат“¹⁸ и „лице, на което е предоставена международна закрила“¹⁹ всъщност обозначават различни правни статуты, уредени от различни разпоредби на този регламент. Следователно прилагане по аналогия на член 20, параграф 3 по отношение на ненавършилото пълнолетие дете, на членовете на чието семейство вече е предоставена международна закрила, би лишило от прилагането на предвидените в този регламент механизми както ненавършилото пълнолетие дете, така и държавата членка, предоставила тази закрила на членовете на неговото семейство. Това би имало за последица по-конкретно възможността по отношение на такова ненавършило пълнолетие дете да бъде взето решение за прехвърляне, без за него да е започната процедура за поемане на отговорност.

Освен това Регламент „Дъблин III“ предвижда специални правила, в случай че образуваната по отношение на членовете на семейството на кандидата процедура е приключила и те са получили право да пребивават в държава членка като лица, на които е предоставена международна закрила. По-специално, член 9 от него предвижда в този случай последно посочената държава членка да е компетентна да разгледа молбата за международна закрила, при условие че заинтересованите

¹⁸ По смисъла на член 2, буква в) от Регламент „Дъблин III“.

¹⁹ По смисъла на член 2, буква е) от Регламент „Дъблин III“.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

лица са изразили писмено желание за това. Разбира се, това условие изключва прилагането на член 9, когато такова желание не е изразено. Това положение може да възникне по-конкретно когато молбата за международна закрила на съответното ненавършило пълнолетие дете е подадена вследствие на неправомерно вторично движение на неговото семейство от първоначална държава членка в държавата членка, в която е подадена молбата. Посоченото обстоятелство обаче по никакъв начин не променя факта, че законодателят на Съюза е предвидил член 9 като разпоредба, която се отнася именно до положение като разглежданото. Освен това, с оглед на ясния текст на тази разпоредба, не би могло да се направи отклонение от предвиденото изискване за писмено изразяване на желанието.

При тези условия, когато заинтересованите лица не са изразили в писмен вид желанието си държавата членка, компетентна за разглеждането на молбата за международна закрила на ненавършило пълнолетие дете, да бъде държавата, в която членовете на неговото семейство са допуснати да пребивават като лица, получили международна закрила, определянето на компетентната държава членка ще се извърши съгласно член 3, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“²⁰.

На второ място, Съдът констатира, че член 33, параграф 2, буква а) от Директивата относно процедурите не се прилага по аналогия към молбата за международна закрила, подадена в държава членка от ненавършило пълнолетие дете, когато в друга държава членка не самото дете, а родителите му се ползват с международна закрила. Във връзка с това Съдът припомня, че в тази директива са изчерпателно изброени случаите, в които държавите членки могат да приемат дадена молба за международна закрила за недопустима. Освен това разпоредбата, която предвижда тези основания за недопустимост, има характер на изключение от задължението на държавите членки да разглеждат по същество всички молби за международна закрила. От изчерпателния и дерогиращия характер на тази разпоредба следва, че тя трябва да се тълкува ограничително и следователно не може да се прилага към положение, което не съответства на нейния текст. Поради това нейното приложно поле *ratione personae* не би могло да се отнася до кандидат за международна закрила, който сам не се ползва от такава закрила.

²⁰ В съответствие с тази разпоредба, когато не може да бъде посочена компетентна държава членка въз основа на изброените в Регламент „Дъблин III“ критерии, първата държава членка, пред която е подадена молбата за международна закрила, е компетентна за разглеждането на тази молба.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

1.2.2. Отношение на зависимост

Решение от 6 ноември 2012 г. (голям състав), К (С-245/11, [EU:C:2012:685](#))

„Регламент (ЕО) № 343/2003 — Определяне на държава членка, компетентна за разглеждането на молба за убежище, подадена в една от държавите членки, от гражданин на трета страна — Хуманитарна клауза — Член 15 от този регламент — Лице, ползващо убежище в държава членка, което е в зависимост от търсеция убежище, тъй като страда от тежко заболяване — Член 15, параграф 2 от Регламента — Задължение на тази държава членка, която не е компетентна предвид критериите, изложени в глава III от същия регламент, да разгледа молбата за убежище, подадена от посоченото търсещо убежище лице — Условия“

К. влиза незаконно от трета страна в Полша и през март 2008 г. подава там първа молба за убежище. След това тя напуска територията на Полша и влиза незаконно в Австрия, където отива при един от своите пълнолетни синове, който вече има там статут на бежанец заедно със съпругата си и трите им малолетни деца. През април 2008 г. К. подава в Австрия втора молба за убежище. Снахата на К. се намира в положение на зависимост от последната, тъй като има новородено дете, както и поради тежко заболяване и тежък недъг, от които снахата страда вследствие на травмиращо събитие, сполетяло я в трета страна.

Като считат, че Република Полша е компетентна за разглеждането на подадената от К. молба за убежище, австрийските органи искат от тази държава членка да поеме отговорността за последната и поради това отхвърлят молбата ѝ за убежище, подадена в Австрия.

Запитващата юрисдикция по същество иска от Съда да установи дали в положение като това, с което е сезирана, трябва да се приложи хуманитарната клауза, предвидена в член 15 от Регламент „Дъблин II“, последицата от което е компетентността на Австрия да разгледа тази молба за убежище.

Съдът постановява, че член 15, параграф 2 от Регламент „Дъблин II“ трябва да се тълкува в смисъл, че при обстоятелства, при които в частност поради тежкото си заболяване получилото убежище в държава членка лице е в зависимост от свой роднина, подал молба за убежище, която обаче се разглежда в друга държава членка съгласно критериите, предвидени в глава III от този регламент, държавата членка, в която живеят тези лица, придобива компетентност да разгледа молбата за убежище. Съдът приема, че тази държава членка трябва да изпълни свързаните с компетентността ѝ задължения и да уведоми първоначално компетентната държава членка, дори ако последната не е представила искане в този смисъл в съответствие с параграф 1, второ изречение от същия член.

Всъщност член 15, параграф 2 от Регламент „Дъблин II“ се прилага в случаи на зависимост, в които не самото търсещо убежище лице зависи от помощта на свой

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

роднина, който се намира в друга държава членка, различна от определената за компетентна с оглед на критериите по глава III от този регламент, а намиращият се в другата държава членка роднина зависи от помощта на търсещия убежище. Тази разпоредба е приложима и когато посочените в нея хуманитарни съображения съществуват по отношение на лице в зависимост по смисъла на тази разпоредба, което, без да е член на семейството по смисъла на член 2, буква и) от този регламент, е в семейни връзки с търсещия убежище, лице, на което последният действително е в състояние да окаже нужната помощ²¹²².

1.3. Влизане на територията

Решения от 26 юли 2017 г. (голям състав), Jafari (C-646/16, [EU:C:2017:586](#)), и от 26 юли 2017 г. (голям състав), A. S. (C-490/16, [EU:C:2017:585](#))²³

„Преюдициално запитване — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава — Приток на изключително голям брой граждани на трети държави, желаещи да получат международна закрила — Организиране от властите на една държава членка на пресичането на границата с оглед транзитно преминаване към друга държава членка — Разрешено влизане като изключение заради хуманитарни причини — Член 2, буква м) — Понятие „виза“ — Член 12 — Издаване на виза — Член 13 — Незаконно пресичане на външна граница“

„Преюдициално запитване — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава — Приток на изключително голям брой граждани на трети държави, желаещи да получат международна закрила — Организиране от властите на една държава членка на пресичането на границата с оглед транзитно преминаване към друга държава членка — Разрешено влизане като изключение заради хуманитарни причини — Член 13 — Незаконно пресичане на външна граница — Дванадесетмесечен срок, считано от пресичането на границата — Член 27 — Способ за защита — Обхват на съдебния

²¹ В съответствие с член 11, параграф 4 от Регламент (ЕО) № 1560/2003 на Комисията от 2 септември 2003 година за определяне условията за прилагане на Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета страна (ОВ L 222, 2003 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 140).

²² Следва да се отбележи, че в Регламент „Дъблин III“ законодателят не е кодифицирал съдебната практика, произтичаща от решение от 6 ноември 2012 (голям състав), K (C-245/11, [EU:C:2012:685](#)), и е ограничил задълженията на държавите членки в тази област. Член 16 от този регламент предвижда, че когато кандидатът е зависим от помощта на своето дете, брат или сестра или родител, законно пребиваващи в една от държавите членки, или когато детето, братът или сестрата или родителят на кандидат, законно пребиваващи в една от държавите членки, е зависим от помощта на кандидата, държавите членки обикновено оставят или събират заедно кандидата с това дете, брат или сестра или родител.

²³ Решение, включено и в раздел III.2.1., озаглавен „Неспазване на техническите разпоредби“.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

контрол — Член 29 — Шестмесечен срок за извършване на прехвърлянето — Броене на сроковете — Подаване на жалба — Суспензивно действие

През 2016 г. сирийски гражданин ([решение A.S., C-490/16](#)) и членовете на две афганистански семейства ([решение Jafari, C-646/16](#)), въпреки че нямат подходяща виза, пресичат границата между Хърватия и Сърбия. Хърватските власти организират превозването на тези лица до хърватско-словенската граница с цел да им помогнат да отидат в други държави членки, където да подадат молби за международна закрила.

Впоследствие сирийският гражданин подава такава молба в Словения, а членовете на афганистанските семейства правят същото в Австрия. Същевременно както Словения, така и Австрия считат, че тъй като кандидатите са влезли незаконно в Хърватия, според Регламент „Дъблин III“ молбите за международна закрила на тези лица трябва да бъдат разгледани от властите на тази държава членка.

Засегнатите лица обжалват по съдебен ред съответните решения на словенските и австрийските власти, като изтъкват, че влизането им в Хърватия не може да се счита за незаконно, и че следователно в съответствие с Регламент „Дъблин III“ словенските и австрийските власти трябва да разгледат техните молби.

В този контекст запитващите юрисдикции искат от Съда да установи дали влизането на засегнатите лица трябва да се счита за законно по смисъла на Регламент „Дъблин III“. Освен това австрийската юрисдикция иска да се установи и дали поведението на хърватските власти е равностойно на издаване на виза от тази държава членка.

В това отношение Съдът констатира, най-напред, че по смисъла на Регламент „Дъблин III“ визата е „разрешение или решение на държава членка“, което се „изисква за транзитно преминаване или влизане“ на територията на тази държава членка или на няколко държави членки. Следователно, от една страна, понятието „виза“ обозначава акт, официално приет от национален административен орган, а не просто непротивопоставяне, и от друга страна, визата не се смесва с допускането до територията на държава членка, защото визата се изисква именно за да стане възможно това допускане.

При тези условия Съдът отбелязва, че допускането до територията на държава членка на гражданин на трета държава не може да се квалифицира като „виза“, дори това допускане да се обяснява с настъпването на извънредни обстоятелства, характеризиращи се с масов приток на разселени лица в Съюза. Съдът впрочем преценява, че прекосяването на граница, без да се спазват условията, предвидени от приложимата правна уредба в съответната държава членка, задължително трябва да се смята за „незаконно“ по смисъла на Регламент „Дъблин III“.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

Що се отнася до възможността, която имат държавите членки по силата на Кодекса на шенгенските граници²⁴, да разрешат на граждани на трети държави, които не отговарят на условията за влизане, да влязат на територията им по хуманитарни причини, Съдът припомня, че такова разрешение важи само за територията на съответната държава членка, а не за територията на „държавите членки“ като цяло.

Освен това, да се приеме, че влизането на гражданин на трета държава, което е разрешено от държава членка по хуманитарни причини, в отклонение от приложимите по принцип за такъв гражданин условия за влизане, не представлява незаконно пресичане на границата, би означавало, че тази държава членка не е компетентна да разгледа молбата за международна закрила, подадена от това лице в друга държава членка. Такъв извод обаче би бил несъвместим с Регламент „Дъблин III“, който предоставя на държавата членка, която е в основата на влизането на такова лице на територията на Съюза, компетентността за разглеждане на молбата за международна закрила, подадена от това лице. Така държавата членка, разрешила по хуманитарни причини влизането на територията си на гражданин на трета държава, който няма виза и не е освободен от изискването за виза, не може да се освободи от такава отговорност.

При тези обстоятелства Съдът постановява, че понятието „незаконно пресичане на граница“ обхваща и положението, при което държава членка допуска до територията си граждани на трета държава въз основа на хуманитарни причини и при дерогиране на условията за влизане, по принцип приложими към гражданите на трети държави.

По-нататък, като се позовава на механизмите, въведени от Регламент „Дъблин III“, на Директива 2001/55 и на член 78, параграф 3 ДФЕС, Съдът констатира, че обстоятелството, че пресичането на границата е осъществено по повод навлизането на изключително голям брой граждани на трети държави, желаещи да получат международна закрила, не е определящо.

Съдът подчертава също така, че поемането на отговорност за тези граждани на трети държави може да бъде улеснено от използването от други държави членки — едностранно или съгласувано, в дух на солидарност, на „клаузата за суверенитет“, която им дава възможност да разгледат подадените до тях молби за международна закрила, дори това разглеждане да не им е възложено по силата на критериите на Регламент „Дъблин III“.

Той припомня, накрая, че прехвърлянето на кандидат за международна закрила в компетентната държава членка не трябва да се изпълнява, ако вследствие от

²⁴ Регламент (ЕО) № 562/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2006 година за създаване на Кодекс на Общността за режима на движение на лица през границите (ОВ L 105, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 8, стр. 5 и поправка в ОВ L 275, 2010 г., стр. 11), изменен с Регламент (ЕС) № 610/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. (ОВ L 182, 2013 г., стр. 1).

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

навлизането на изключително голям брой граждани на трети държави, желаещи да получат международна закрила, е налице реална опасност заинтересованото лице да бъде подложено на нечовешко или унижително отношение в случай на осъществяване на това прехвърляне.

2. Дерогации от критериите за определяне на компетентната държава членка

2.1. Риск от нарушение на член 4 от Хартата

Рискът от нарушение на член 4 от Хартата, който гласи, че „никой не може да бъде подложен на изтезания, на нечовешко или унижително отношение или наказание“, може да има влияние върху определянето на държавата членка, компетентна за разглеждането на молбите за международна закрила. В зависимост от случая може да става въпрос за риск:

- в хода на процедурата по предоставяне на убежище, поради системни недостатъци в тази процедура и на условията за приемане на кандидатите за международна закрила в държавата членка, в която кандидатът трябва да бъде прехвърлен,
- в хода на прехвърлянето в държавата членка, определена като компетентна, поради специфичното положение на кандидата,
- след процедурата по предоставяне на убежище, поради условията на живот на лицата, които се ползват с международна закрила в държавата членка, в която кандидатът трябва да бъде прехвърлен.

Решение от 21 декември 2011 г. (голям състав), N. S. и др. (C-411/10 и C-493/10, [EU:C:2011:865](#))

„Право на Съюза — Принципи — Основни права — Прилагане на правото на Съюза — Забрана на нечовешкото или унижително отношение — Обща европейска система за убежище — Регламент (ЕО) № 343/2003 — Понятие за сигурни страни — Прехвърляне на търсещо убежище лице в компетентната държава членка — Задължение — Оборима презумпция, че тази държава членка спазва основните права“

Делата, по които е постановено това решение, засягат няколко търсещи убежище лица, пристигнали в Обединеното кралство или в Ирландия, след като са влезли в Европейския съюз през Гърция и са отказали да бъдат прехвърлени в тази страна. Тези лица се противопоставят на връщането си в Гърция, като поддържат, че процедурите в областта на убежището в тази държава имат тежки недостатъци, че делът на одобрените молби за убежище там е изключително нисък, че упражняването на способите за съдебна защита там е ограничено и силно

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

затруднено и че условията за приемане на търсещите убежище лица са неподходящи.

В този контекст запитващите юрисдикции искат от Съда да установи — предвид претоварването на гръцката система за предоставяне на убежище и последиците от него за отношението към кандидатите и за разглеждането на техните молби — дали органите на държава членка, които трябва да прехвърлят търсещите убежище лица в Гърция, трябва да проверят предварително дали тази държава наистина спазва основните права. Те питат също така дали, в случай че тази държава не спазва основните права, тези органи са длъжни да поемат отговорността самите те да разгледат молбата.

Съдът припомня, на първо място, че общата европейска система за убежище е създадена в контекст, в който може да се допусне, че всички участващи в нея държави спазват основните права, и че в това отношение държавите членки могат да си имат взаимно доверие. Като се основава на този принцип, Съдът разглежда дали националните власти, които трябва да извършат прехвърлянето в държавата членка, компетентна по молбата за убежище, определена от Регламент „Дъблин II“, трябва да разгледат предварително дали основните права на лицата в тази държава се спазват.

В това отношение Съдът отбелязва, че макар и най-малкото нарушение на нормите, регламентиращи правото на убежище, да не е достатъчно, за да възпрепятства прехвърлянето на търсещото убежище лице в държавата членка, която по принцип е компетентна, правото на Съюза не допуска прилагането на необорима презумпция, че държавата членка, определена за компетентна, спазва основните права в Европейския съюз. Всъщност държавите членки, включително националните юрисдикции, са длъжни да не прехвърлят търсещо убежище лице в определената за компетентна държава членка, когато не може да не им е известно, че системните недостатъци в процедурата за предоставяне на убежище и на условията за приемане на търсещи убежище лица съставляват сериозни и потвърдени основания да се смята, че това лице би било изложено на реална опасност от нечовешко или унизително отношение по смисъла на член 4 от Хартата.

Съдът добавя впрочем, че държавата членка, която трябва да прехвърли търсещото убежище лице в компетентната според регламента държава членка, която е в невъзможност да осъществи прехвърлянето, следва — освен ако не реши да упражни правото си сама да разгледа молбата — да анализира следващите критерии по Регламента, за да провери дали въз основа на някой от тях друга държава членка не е компетентна да разгледа молбата за убежище. Важно е обаче тя да следи да не утежни евентуалното нарушение на основните права на това лице чрез провеждането на прекомерно дълга процедура за определяне на компетентната държава членка. При необходимост тя трябва сама да разгледа молбата.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

Следва да се подчертае, че в това решение Съдът за първи път постановява, че наличието на реална опасност от нечовешко или унижително отношение поради системните недостатъци в процедурата за предоставяне на убежище и на условията за приемане на търсещите убежище лица в компетентната държава членка налага на държавите членки задължението да се отклонят от критериите за определяне на компетентната държава членка, установени в Регламент „Дъблин II“. Този изведен от съдебната практика принцип впоследствие е кодифициран в Регламент „Дъблин III“ (член 3, параграф 2, втора алинея²⁵).

Решение от 14 ноември 2013 г. (голям състав), Puid (C-4/11, [EU:C:2013:740](#))

„Убежище — Харта на основните права на Европейския съюз — Член 4 — Регламент (ЕО) № 343/2003 — Член 3, параграфи 1 и 2 — Определяне на държавата членка, компетентна да разгледа молба за убежище, подадена в една от държавите членки от гражданин на трета страна — Членове 6—12 — Критерии за определяне на компетентната държава членка — Член 13 — Субсидиарна клауза“

Г-н Puid, ирански гражданин, пристига незаконно в Германия, след като преминава през Гърция. Молбата му за убежище, подадена в Германия, е обявява за недопустима поради това че по силата на Регламент „Дъблин II“ Гърция е държавата членка, компетентна да разгледа тази молба. Преди връщането си в последната държава г-н Puid обаче подава жалба за отмяна на решението, с което молбата му за убежище е обявена за недопустима и е разпоредено прехвърлянето му в Гърция, която жалба е уважена от първата инстанция с мотива, че с оглед на условията за приемане на търсещите убежище лица и обработката на молбите за убежище в Гърция, Германия е длъжна да разгледа молбата.

В този контекст запитващата юрисдикция, сезирана с жалба срещу решението на първоинстанционния съд, иска от Съда да установи по-конкретно дали Регламент „Дъблин II“ предоставя на търсещото убежище лице право да изисква от държава членка да разгледа молбата му за убежище, ако тази държава членка не може да го прехвърли в държавата членка, първоначално определена като компетентна, поради риск от нарушение на основните му права.

Съдът припомня, най-напред, че държава членка е длъжна да не прехвърля търсещото убежище лице в държавата членка, първоначално определена като компетентна, когато системните недостатъци в процедурата за предоставяне на убежище и на условията за приемане на търсещи убежище лица в държавата членка, първоначално определена като компетентна, съставляват сериозни и

²⁵ „Когато е невъзможно кандидатът да бъде прехвърлен в първоначално посочената за компетентна държава членка, тъй като са налице основателни опасения да се смята, че в тази държава членка съществуват системни недостатъци в процедурата по предоставяне на убежище и на условията за приемане на кандидати, което създава риск от нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от [Хартата], определящата държава членка продължава да разглежда критериите, предвидени в глава III, за да установи дали друга държава членка може да бъде посочена за компетентна“.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

потвърдени основания да се смята, че кандидатът би бил изложен на реална опасност от нечовешко или унижително отношение. В това отношение Съдът отбелязва, че в такава ситуация държава членка може да реши сама да разгледа молбата, но по принцип не е длъжна. В този случай тя трябва да установи компетентната да разгледа молбата за убежище държава членка, като продължи анализирането на критериите, закрепени в регламента. Ако тя не успее да я установи, компетентна да разгледа молбата за убежище е първата държава членка, пред която е подадена молбата.

Накрая, Съдът подчертава, че държавата членка, в която се намира търсещото убежище лице, трябва да следи да не утежни евентуалното нарушение на основните права на това лице чрез провеждането на прекомерно дълга процедура за определяне на компетентната държава членка. Вследствие на това, при необходимост тя трябва сама да разгледа молбата.

Решение от 16 февруари 2017 г. (пети състав), С. К. и др. (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#))²⁶

„Преюдициално запитване — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Граници, убежище и имиграция — Системата от Дъблин — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Член 4 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Нечовешко или унижително отношение — Прехвърляне на тежко болно търсещо убежище лице към държавата, компетентна за разглеждането на молбата му — Липса на основателни опасения да се смята, че съществуват потвърдени системни недостатъци в тази държава членка — Задължения на държавата членка, която трябва да извърши прехвърлянето“

Сирийска гражданка и египетски гражданин влизат на територията на Европейския съюз с издадена от Хърватия виза, а след това подават молба за убежище в Словения. Словенските власти изпращат искане до хърватските органи да поемат отговорността за тези лица, тъй като Хърватия е държавата членка, компетентна за разглеждането на молбите им за международна закрила съгласно член 12, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“. Хърватия приема искането. Тъй като обаче сирийската гражданка е бременна, прехвърлянето на заинтересованите лица е отложено до раждането на детето. Впоследствие заинтересованите възразяват срещу прехвърлянето си в Хърватия, като изтъкват, че то би имало отрицателни последици за здравословното състояние на сирийската гражданка (която е имала рискова бременност и след раждането има затруднения от психично естество), които може да засегнат и състоянието на новороденото ѝ дете, както и че в Хърватия са били жертви на расистки изказвания и насилие.

В този контекст запитващата юрисдикция иска да се установи дали при обстоятелства, при които прехвърлянето на търсещо убежище лице, което страда

²⁶ Решение, включено и в раздел I.2.2., озаглавен „Дискреционна клауза на компетентната държава членка“.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

от особено тежко психическо или физическо заболяване, поражда реална и потвърдена опасност от значително и необратимо влошаване на здравословното състояние на заинтересованото лице, това прехвърляне би представлявало нечовешко или унижително отношение по смисъла на този член, и, при утвърдителен отговор, дали съответната държава членка би била длъжна да приложи „дискреционната клауза“, предвидена в член 17, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“, и самата тя да разгледа въпросната молба за убежище.

В продължение на практиката си в [решение от 21 декември 2011 г., N. S. и др. \(C-411/10 и C-493/10, EU:C:2011:865\)](#), Съдът постановява, че дори при липсата на основателни опасения да се смята, че съществуват системни недостатъци в държавата членка, компетентна да разгледа молбата за убежище, прехвърлянето на търсещо убежище лице може да се извърши само при условия, изключващи възможността това прехвърляне да породии реална и потвърдена опасност от подлагане на заинтересованото лице на нечовешко или унижително отношение, забранено от член 4 от Хартата.

Съдът добавя, че такова отношение съставлява прехвърлянето на търсещо убежище лице, което страда от особено тежко психическо или физическо заболяване, ако прехвърлянето му би породило реална и потвърдена опасност от значително и необратимо влошаване на здравословното състояние на заинтересованото лице. Според Съда в такъв случай органите на държавата членка, която трябва да извърши прехвърлянето, и евентуално нейните юрисдикции трябва да изключат всяко сериозно съмнение за влияние на прехвърлянето върху здравословното състояние на заинтересованото лице, като вземат необходимите предпазни мерки, така че прехвърлянето да бъде извършено при условия, позволяващи да бъде опазено по подходящ начин и в достатъчна степен здравословното състояние на това лице. В случай че предвид особената тежест на заболяването на съответното търсещо убежище лице така предприетите предпазни мерки не биха били достатъчни, за да се гарантира, че прехвърлянето му няма да доведе до реална опасност от значително и необратимо влошаване на здравословното му състояние, органите на съответната държава членка трябва да спрат процедурата по прехвърлянето на заинтересованото лице, докато състоянието му не позволи такова прехвърляне.

Освен това, ако установи, че здравословното състояние на съответното търсещо убежище лице няма да се подобри в краткосрочен план или че спирането на процедурата за дълъг период от време би породило опасност от влошаване на здравословното състояние на заинтересованото лице, държавата членка може по свой избор сама да разгледа молбата му, като се позове на „дискреционната клауза“, без обаче да е длъжна да направи това. Въпреки това, в случай че здравословното състояние на съответното търсещо убежище лице не позволява на молящата държава членка да извърши прехвърлянето му преди изтичане на шестмесечния срок, предвиден в член 29, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“,

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

според Съда компетентната държава членка се освобождава от задължението си да поеме отговорност за заинтересованото лице, като в този случай отговорността се прехвърля на първата държава членка.

Решение от 19 март 2019 г. (голям състав), Jawo (C-163/17, [EU:C:2019:218](#))²⁷

„Преюдициално запитване — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Система от Дъблин — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Прехвърляне на търсещото убежище лице в държавата членка, компетентна за разглеждането на молбата за международна закрила — Понятие за укриване — Условия за продължаване на срока за прехвърляне — Член 4 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Сериозна опасност от нечовешко или унижително отношение след приключване на процедурата за предоставяне на убежище — Условия на живот на лицата, които се ползват от международна закрила в посочената държава членка“

Гражданин на Гамбия влиза в Европейския съюз през Италия и подава там молба за убежище, след което отива в Германия, където подава нова молба. Германските органи отправят до италианските искане за обратно приемане на заинтересованото лице, след което отхвърлят молбата му за убежище и разпореждат отвеждането му в Италия. Първият опит за прехвърляне е неуспешен, тъй като кандидатът не се е намирал в дома за временно настаняване, който му е бил определен. Тогава, тъй като приемат, че той се е укривал, германските органи уведомяват италианските, че прехвърлянето не може да бъде извършено и че срокът ще бъде удължен в съответствие с член 29, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“. Този член предвижда, че срокът за извършване на прехвърлянето е шест месеца, но може да бъде удължен най-много до осемнадесет месеца, когато кандидатът се е укривал. Впоследствие заинтересованият посочва, че е посетил свой приятел и че не е знаел, че е трябвало да съобщава за отсъствията си. Успоредно с това той подава жалба срещу решението за прехвърляне, а след отхвърлянето ѝ обжалва пред запитващата юрисдикция. В производството по обжалване той твърди, че тъй като не се е укривал, германските органи не са имали право да удължат срока за прехвърлянето му в Италия. Той се позовава и на обстоятелството, че в Италия съществуват системни недостатъци в областта на убежището, които били пречка за прехвърлянето му в тази държава.

Запитващата юрисдикция отправя до Съда въпрос относно, по-конкретно, законосъобразността на такова прехвърляне, когато е налице опасност заинтересованото лице да бъде подложено на нечовешко или унижително отношение след приключване на процедурата за предоставяне на убежище поради условията на живот на лицата, ползващи се от международна закрила в посочената държава членка, обичайно компетентна да разгледа молбата му.

²⁷ Решение, включено и в раздел II.3., озаглавен „Срок за прехвърляне“.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

В това отношение Съдът постановява, че макар член 3, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“ да се отнася само до положението по делото, по което е постановено [решение от 21 декември 2011 г., N. S. и др. \(C-411/10 и C-493/10, EU:C:2011:865\)](#), при което тази опасност е последица от системни недостатъци в хода на процедурата по предоставяне на убежище, прехвърляне все пак е изключено, когато са налице сериозни и потвърдени основания да се смята, че съществува такава опасност било в самия момент на прехвърлянето, било в хода на процедурата по предоставяне на убежище или след нейното приключване. Съдът посочва, че националната юрисдикция, сезирана с жалба срещу решение за прехвърляне, трябва да прецени дали твърдените недостатъци действително съществуват, въз основа на обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни и с оглед на гарантирания от правото на Съюза стандарт на закрила на основните права.

По-нататък, Съдът уточнява, че тези недостатъци трябва да са с особена висока степен на сериозност. Що се отнася до условията на живот на лицата, които се ползват от международна закрила, тази степен на сериозност би била налице, когато поради безразличието на националните органи дадено лице, независимо от своята воля и личния си избор, се оказва в положение на крайна материална нищета, без да може да задоволява най-основните си потребности, което уврежда физическото или психическото му здраве, или човешкото му достойнство. За сметка на това обстоятелството, че формите на семейно подпомагане, които са на разположение на гражданите на съответната държава членка, за да се справят с недостатъците в социалната система, по правило не са на разположение на лицата, ползващи се от международна закрила, не е достатъчно, за да се констатира, че ако бъде прехвърлен в тази държава членка, кандидатът би се оказал в такова положение. Също така наличието на недостатъци в реализирането на програми за интегриране на тези ползващи се от закрила лица е недостатъчно, за да се обоснове подобна констатация. Във всеки случай обстоятелството, че в молещата държава членка социалната закрила и/или условията на живот са по-благоприятни отколкото в държавата членка, обичайно компетентна да разгледа молбата, само по себе си не е достатъчно, за да се направи извод, че във втората държава членка е налице опасност от нечовешко или унизително отношение.

Решение от 29 февруари 2024 г. (четвърти състав), Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Взаимно доверие в случай на прехвърляне) (C-392/22, [EU:C:2024:195](#))

„Преюдициално запитване — Обща политика в областта на убежището и имиграцията — Молба за международна закрила — Харта на основните права на Европейския съюз — Член 4 — Риск от нечовешко или унизително отношение — Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Член 3, параграф 2 — Обхват на задълженията на държавата членка, която е поискала

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

обратното приемане на кандидата от компетентната държава членка и желае да извърши прехвърлянето в последната държава членка — Принцип на взаимно доверие — Начини и степен на доказване на реалния риск от нечовешко и унижително отношение, произтичащ от системни недостатъци — Практики на отблъскване („pushback“) в трета държава и задържане на граничните пунктове“

Съдът, който е сезиран с преюдициално запитване от Rechtbank Den Haag, zittingsplaats's-Hertogenbosch (Първоинстанционен съд Хага, заседаващ в Хертогенбос, Нидерландия), се произнася относно обхвата на задълженията на държавата членка, която е поискала обратното приемане на кандидата за международна закрила от компетентната за разглеждането на тази молба държава членка, когато последната държава членка прибегва до практики като обратно връщане („pushback“) и задържане на граничните пунктове.

На 9 ноември 2021 г. Х, сирийски гражданин, подава в Полша молба за международна закрила. След това, на 21 ноември 2021 г. той влиза в Нидерландия, където на следващия ден подава нова молба за международна закрила. На 1 февруари 2022 г. Полша уважава искането на Нидерландия да приеме обратно Х на основание разпоредбите на Регламент „Дъблин III“. Впоследствие с решение от 20 април 2022 г. Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (държавен секретар по въпросите на правосъдието и сигурността, Нидерландия) оставя без разглеждане подадената от Х в Нидерландия молба за международна закрила с мотива, че Полша е компетентна за разглеждането на молбата, и отхвърля доводите на Х, с които той се противопоставя на прехвърлянето си.

Х подава жалба срещу това решение пред запитващата юрисдикция, като иска да се постанови забрана за прехвърлянето му в Полша, твърдейки по-специално, че полските органи са нарушили основните му права. Според неговите твърдения, от една страна, след влизането си на територията на Полша трикратно бил обект на обратно връщане в Беларус. От друга страна, бил задържан около седмица в център за гранична охрана, където бил подложен на много лошо отношение, в частност поради липсата на храна и на медицински прегледи. Х посочва, че се опасява, че основните му права отново ще бъдат нарушени, ако бъде прехвърлен в Полша.

Запитващата юрисдикция счита, че обективната, достоверна, точна и надлежно актуализирана информация сочи, че от няколко години Полша системно нарушава редица основни права на граждани на трети държави, като извършва обратно връщане, редовно съпътствано с прибегване до насилие, и системно задържа в условия, определени като „ужасни“, граждани на трети държави, които влизат незаконно на нейна територия.

При тези условия запитващата юрисдикция по същество иска от Съда да установи дали обстоятелството, че държавата членка, компетентна да разгледа молба за международна закрила на гражданин на трета държава, прилага обратно

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

връщане, както и задържане на граничните пунктове по отношение на такива граждани, които искат да подадат молба за международна закрила на нейната граница, е пречка за прехвърлянето на този гражданин в тази държава членка. Тя иска от Съда и насоки относно преценката за съществуването на риск за този гражданин да бъде подложен на нечовешко или унижително отношение.

Най-напред, Съдът потвърждава, че практики на обратно връщане и мерки за задържане на граничните пунктове, като установените в случая от запитващата юрисдикция, са несъвместими с правото на Съюза и представляват тежки недостатъци в процедурата по предоставяне на убежище и на условията за приемане на кандидати. Всъщност, от една страна, практиката на обратно връщане е в нарушение на член 6 от Директива 2013/32, който е един от основните елементи на общата европейска система за предоставяне на убежище. От друга страна, практиката на обратно връщане може да наруши принципа на забраната за връщане, който е гарантиран като основно право в член 18 от Хартата във връзка с член 33 от Женевската конвенция²⁸, както и в член 19, параграф 2 от Хартата. Що се отнася до практиката за задържане на граничните пунктове, в съображение 15 от Директива 2013/33, както и в съображение 20 от Регламент „Дъблин III“ се припомня принципът, че никой не следва да бъде задържан единствено на основание, че търси международна закрила.

Въпреки това, само по себе си обстоятелството, че държавата членка, компетентна да разгледа молба за международна закрила на гражданин на трета държава, е предприела обратно връщане, както и задържане на граничните пунктове, не е пречка за прехвърлянето на този гражданин в тази държава членка. Всъщност, за да бъде изключено прехвърлянето, констатираните недостатъци трябва да отговарят на двете кумулативни условия, посочени в член 3, параграф 2, втора алинея от Регламент „Дъблин III“, съгласно който единствено съществуването на „системни“ недостатъци, което „създава риск от нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от [Хартата]“, прави невъзможно прехвърлянето. Следователно, от една страна, констатираните недостатъци трябва по принцип да се отнасят до процедурата за предоставяне на убежище и до условията на приемане, които са приложими по отношение на кандидатите за международна закрила, или поне по отношение на определени групи кандидати за международна закрила, разглеждани като цяло. От друга страна, необходимо е да съществуват сериозни и категорични основания да се смята, че при прехвърлянето или след него за съответния гражданин на трета страна съществува реален риск той да бъде подложен на такива практики, и че тези практики биха могли да го поставят в положение на крайна материална нищета, което е толкова тежко, че може да се приравни на нечовешко или унижително отношение, забранено от член 4 от Хартата.

²⁸ Женевската конвенция за статута на бежанците от 28 юли 1951 г., допълнена с Нюйоркския протокол от 31 януари 1967 г.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

Що се отнася до степента и режима на доказване, позволяващ да се приложи член 3, параграф 2, втора алинея от Регламент „Дъблин III“, при липсата на конкретни уточнения в тази разпоредба следва да се съобразят общите разпоредби и структурата на този регламент. Следователно, първо, държавата членка, която желае да прехвърли даден кандидат за международна закрила в компетентната държава членка, трябва, преди да пристъпи към прехвърлянето, да вземе предвид цялата информация, предоставена ѝ от посочения кандидат, що се отнася по-специално до евентуалното съществуване на реален риск да бъде подложен, по време или след прехвърлянето, на нечовешко или унизително отношение по смисъла на член 4 от Хартата. Второ, държавата членка, която е поискала обратното приемане на кандидат за международна закрила, следва да сътрудничи за установяването на фактите, преценявайки реалността на този риск въз основа на обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни и с оглед на гарантирания от правото на Съюза стандарт на закрила на основните права, като при необходимост по собствена инициатива вземе предвид относимата информация, която не може да не ѝ е известна, относно евентуални системни недостатъци на процедурата за предоставяне на убежище и в условията за приемане на кандидати за международна закрила в компетентната държава членка. Трето, тази държава членка трябва да се въздържа от извършване на прехвърлянето при сериозни и потвърдени основания да се смята, че в случай на прехвърляне съществува реален риск от отношение, което противоречи на член 4 от Хартата. В тази хипотеза определящата държава членка трябва да продължи да разглежда критериите, предвидени в глава III от Регламент „Дъблин III“, за да установи дали друга държава членка може да бъде посочена за компетентна.

При това положение държавата членка, която желае да извърши прехвърлянето, може да изиска от компетентната държава членка индивидуални гаранции, които са достатъчни, за да се изключи реален риск от нечовешко или унизително отношение в случай на прехвърляне, а ако такива гаранции бъдат предоставени и изглеждат едновременно достоверни и достатъчни, за да се изключи всеки реален риск от такова подобно отношение, да извърши прехвърлянето.

2.2. Дискреционна клауза на компетентната държава членка

По силата на дискреционните клаузи, предвидени в член 3, параграф 2 от Регламент „Дъблин II“, а след това в член 17 от Регламент „Дъблин III“, всяка държава членка може да разгледа молба за убежище, която е подадена до нея от гражданин на трета страна, макар тя да не е длъжна да я разгледа съгласно установените в тези регламенти критерии.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

Решение от 30 май 2013 г. (четвърти състав), Halaf (C-528/11, [EU:C:2013:342](#))

„Убежище — Регламент (ЕО) № 343/2003 — Определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета страна — Член 3, параграф 2 — Право на преценка на държавите членки — Роля на Върховния комисариат на Организацията на обединените нации за бежанците — Задължение за държавите членки да поискат от тази институция да представи становище — Липса“

Г-н Халаф, иракски гражданин, подава молба за убежище в България. След като проучване в системата Евродак установява, че той вече е подал молба за убежище в Гърция преди това, български орган отправя искане до гръцките власти да поемат обратно отговорността за него. Поради липсата на отговор на това искане в срока, определен в Регламент „Дъблин II“²⁹, българският орган приема³⁰, че Република Гърция е приела да поеме обратно г-н Халаф, и разрешава прехвърлянето му в Гърция. Г-н Халаф подава жалба до запитващата юрисдикция, като иска да се отмени последното решение. По-специално, той мотивира жалбата си с обстоятелството, че Върховният комисариат на Организацията на обединените нации за бежанците е отправил апел към европейските правителства да спрат връщането в Гърция на търсещите убежище лица.

Запитващата юрисдикция иска да се установи възможно ли е в подобен контекст да бъде приложен член 3, параграф 2 от Регламент „Дъблин II“, като се има предвид, че в случая с г-н Халаф не е налице обстоятелство, което да допуска прилагането на хуманитарната клауза по член 15 от този регламент.

Така Съдът постановява, първо, че член 3, параграф 2 от Регламент „Дъблин II“ допуска държава членка да разгледа молба за убежище, макар посочените в глава III от Регламента критерии да не ѝ възлагат такава компетентност и да не е налице никакво обстоятелство, обуславящо прилагането на хуманитарната клауза по член 15 от посочения регламент. Тази възможност не е обвързана от непредоставянето на отговор на отправено искане за обратно приемане на търсещия убежище до държавата членка, на която същите критерии възлагат компетентността. По-нататък, Съдът уточнява, че държавата членка, в която се намира търсещият убежище, не е длъжна при определянето на компетентната държава членка да иска становище от Върховния комисариат на Организацията на обединените нации за бежанците, когато от документите на тази служба следва, че определената като компетентна съгласно критериите на глава III от Регламент „Дъблин II“ държава членка нарушава правилата на правото на Съюза относно убежището.

²⁹ Член 20, параграф 1, буква б), изречение второ от Регламент „Дъблин II“.

³⁰ На основание член 20, параграф 1, буква в) от този регламент.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

Решение от 16 февруари 2017 г. (пети състав), С. К. и др. (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#))³¹

„Преюдициално запитване — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Граници, убежище и имиграция — Системата от Дъблин — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Член 4 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Нечовешко или унижително отношение — Прехвърляне на тежко болно търсещо убежище лице към държавата, компетентна за разглеждането на молбата му — Липса на основателни опасения да се смята, че съществуват потвърдени системни недостатъци в тази държава членка — Задължения на държавата членка, която трябва да извърши прехвърлянето“

Сирийска гражданка и египетски гражданин влизат на територията на Европейския съюз с издадена от Хърватия виза, а след това подават молба за убежище в Словения. Словенските власти изпращат искане до хърватските органи да поемат отговорността за тези лица, тъй като Хърватия е държавата членка, компетентна за разглеждането на молбите им за международна закрила съгласно член 12, параграф 2 от Регламента „Дъблин III“. Хърватия приема искането. Тъй като обаче сирийската гражданка е бременна, прехвърлянето на заинтересованите лица е отложено до раждането на детето. Впоследствие заинтересованите възразяват срещу прехвърлянето им в Хърватия, като изтъкват, че то би имало отрицателни последици за здравословното състояние на сирийската гражданка (която е имала рискова бременност и след раждането има затруднения от психично естество), които може да засегнат и състоянието на новороденото ѝ дете, както и че в Хърватия са били жертви на расистки изказвания и насилие.

В този контекст запитващата юрисдикция иска да се установи дали при обстоятелства, при които прехвърлянето на търсещо убежище лице, което страда от особено тежко психическо или физическо заболяване, поражда реална и потвърдена опасност от значително и необратимо влошаване на здравословното състояние на заинтересованото лице, това прехвърляне би представлявало нечовешко или унижително отношение по смисъла на този член, и при утвърдителен отговор, дали съответната държава членка би била длъжна да приложи „дискреционната клауза“, предвидена в член 17, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“, и самата тя да разгледа въпросната молба за убежище.

Съдът най-напред посочва, че въпросът за прилагането на дискреционната клауза от държава членка не се урежда единствено според националното право и според тълкуването му от конституционния съд на тази държава членка, а представлява въпрос за тълкуване на правото на Съюза по смисъла на член 267 ДФЕС. След това Съдът постановява, че ако установи, че здравословното състояние на съответното

³¹ Решение, включено и в раздел I.2.1., озаглавен „Риск от нарушение на член 4 от Хартата“ (в настоящия раздел се разглежда само проблематиката относно дискреционната клауза).

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

търсещо убежище лице няма да се подобри в краткосрочен план или че спирането на процедурата за дълъг период от време би породило опасност от влошаване на здравословното състояние на заинтересованото лице, държавата членка може по свой избор сама да разгледа молбата му, като се позове на „дискреционната клауза“. Член 17, параграф 1 от Регламента „Дъблин III“ обаче, при прочита си с оглед на член 4 от Хартата, не би могъл в положение като разглежданото в главното производство да се тълкува в смисъл, че въвежда задължение за тази държава членка да приложи упоменатата клауза. Въпреки това, в случай че здравословното състояние на съответното търсещо убежище лице не позволява на молящата държава членка да извърши прехвърлянето му преди изтичане на шестмесечния срок, предвиден в член 29, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“, според Съда компетентната държава членка се освобождава от задължението си да поеме отговорност за заинтересованото лице, като в този случай отговорността се прехвърля на първата държава членка.

Решение от 23 януари 2019 г. (първи състав), М. А. и др. (C-661/17, [EU:C:2019:53](#))

„Преюдициално запитване — Политика относно убежището — Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Дискреционни клаузи — Критерии за преценка“

На 10 януари 2017 г. International Protection Appeals Tribunal (IPAT, Ирландия) потвърждава решение на ирландския комисар за бежанците, с което е препоръчано прехвърляне на S.A., M.A. и детето им A.Z. към Обединеното кралство. Според комисаря Обединеното кралство е компетентната държава за поемане на отговорността за подадените от S.A. и M.A. молби за убежище въз основа на Регламент „Дъблин III“. IPAT счита, че няма компетентност да упражни възможността, предоставена с дискреционната клауза, предвидена в посочения регламент, според която всяка държава членка може да вземе решение да разгледа молба за международна закрила, която е подадена до нея, дори ако тя не е отговорна за подобно разглеждане съгласно критериите за определяне на компетентната държава членка.

Сезирана с жалба срещу решението на IPAT, запитващата юрисдикция счита, че за решаването на спора пред нея е необходимо да се определи предварително какво отражение може да има оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза за системата от Дъблин. Затова отправя няколко въпроса до Съда.

Така Съдът най-напред припомня, че нотификацията от държава членка на намерението ѝ да се оттегли от Съюза в съответствие с член 50 ДЕС не води до спиране на прилагането на правото на Съюза в тази държава членка, и че следователно това право остава изцяло в сила в тази държава до нейното действително оттегляне от Съюза.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

След това той отбелязва, че от текста на предвидената в Регламент „Дъблин III“ дискреционна клауза ясно следва, че тази клауза е с диспозитивен характер и че впрочем упражняването на тази възможност не е обвързано с никакво определено условие. Целта на тази възможност е да позволи на всяка държава членка сама да реши — в зависимост от политически, хуманитарни или практически съображения — дали да приеме да разгледа молба за международна закрила, дори когато няма такова задължение в съответствие с критериите по посочения регламент. Тази констатация е в съответствие с целта на посочената клауза, а именно запазване на прерогативите на държавите членки при упражняването на правото да предоставят международна закрила, както и с постоянната практика на Съда, според която диспозитивните разпоредби предоставят широко право на преценка на държавите членки. Съдът приема, че обстоятелството, че държава членка, в случая Обединеното кралство, определена като „компетентна“ по смисъла на Регламент „Дъблин III“, е нотифицирала намерението си да се оттегли от Съюза в съответствие с член 50 ДЕС, не задължава определящата държава членка, в случая Ирландия, сама да разгледа в приложение на дискреционната клауза въпросната молба за международна закрила.

Освен това разпоредбите на Регламент „Дъблин III“ не налагат на държава членка, която не е компетентна съгласно критериите по този регламент за разглеждането на молба за международна закрила, да вземе предвид висшия интерес на детето и да разгледа тази молба в изпълнение на дискреционната клауза, предвидена в посочения регламент. Съдът преценява, по-нататък, че Регламентът не налага да се предвиди жалба срещу решението да не се използва дискреционната клауза, като се има предвид, че това решение може да бъде оспорено в рамките на жалба срещу решението за прехвърляне. Съдът е постановил, че при липсата на доказателства за противното Регламент „Дъблин III“ установява презумпция, според която е във висш интерес на детето неговото положение да се разглежда като неразделна част от това на родителите му.

3. Липса на изрично решение за определяне на компетентната държава членка

Решение от 4 октомври 2018 г. (голям състав), Fathi (C-56/17, [EU:C:2018:803](#))

„Преюдициално запитване — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Граници, убежище и имиграция — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Член 3 — Определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава — Разглеждане на молба за международна закрила без изрично решение относно определянето на държавата членка, компетентна за разглеждането — Директива 2011/95/ЕС — Членове 9 и 10 — Мотиви за преследване, основани на религията —

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

Доказване — Иранско законодателство за апостасията — Директива 2013/32/ЕС — Член 46, параграф 3 — Ефективна правна защита

В случая ирански гражданин от кюрдски произход е подал до Държавната агенция за бежанците в България молба за международна закрила, мотивирана с преследването му от иранските власти по религиозни причини, по-специално поради приемането от него на християнството. Компетентният български орган разгледал по същество молбата, без да приеме изрично решение след процедурата по определяне на компетентната държава членка. Въпросната молба била отхвърлена като неоснователна, като този орган посочил, че в твърденията на молителя се съдържат съществени противоречия и че не се установява нито преследване или риск от преследване за в бъдеще, нито опасност от смъртно наказание.

В този контекст запитващата юрисдикция иска от Съда да установи дали в случай като разглеждания по главното производство член 3, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“ трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска органите на държава членка да извършват разглеждането по същество на молба за международна закрила по смисъла на член 2, буква г) от този регламент, без да е налице изрично решение на тези органи, от което да става ясно, че съгласно критериите, предвидени от посочения регламент, тази държава членка е компетентната да извърши такова разглеждане.

В това отношение Съдът приема най-напред, че член 3, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“ трябва да се тълкува в смисъл, че допуска органите на държава членка да извършват разглеждането по същество на молба за международна закрила по смисъла на член 2, буква г) от този регламент, без да е налице изрично решение, от което да става ясно, че съгласно критериите, предвидени от посочения регламент, тази държава членка е компетентната да извърши такова разглеждане. Освен това Съдът постановява, че член 46, параграф 3 от Директивата относно процедурите трябва да се тълкува в смисъл, че когато кандидат за международна закрила обжалва решение, с което се установява, че молбата му за международна закрила е неоснователна, компетентният съд на държавата членка не е длъжен служебно да провери дали органите, разгледали тази молба, са приложили правилно предвидените с Регламент „Дъблин III“ критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна да разгледа посочената молба.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

4. Преместване — Механизъм за временно дерогиране на Дъблинския механизъм

Решение от 6 септември 2017 г., Словакия и Унгария/Съвет (C-643/15 и C-647/15, [EU:C:2017:631](#))

„Жалба за отмяна — Решение (ЕС) 2015/1601 — Временни мерки в областта на международната закрила в полза на Република Гърция и Италианската република — Извънредна ситуация, характеризираща се с внезапен приток на граждани на трети страни на територията на някои държави членки — Преместване на тези граждани на територията на останалите държави членки — Разпределения на преместване — Член 78, параграф 3 ДФЕС — Правно основание — Условия за прилагане — Понятие за законодателен акт — Член 289, параграф 3 ДФЕС — Задължителен характер за Съвета на Европейския съюз на заключенията, приети от Европейския съвет — Член 15, параграф 1 ДЕС и член 68 ДФЕС — Съществени процесуални правила — Изменение на предложението на Европейската комисия — Изисквания за нова консултация с Европейския парламент и за гласуване с единодушие в Съвета на Европейския съюз — Член 293 ДФЕС — Принципи на правна сигурност и на пропорционалност“

В отговор на миграционната криза, ударила Европа през лятото на 2015 г., Съветът на Европейския съюз приема решение³² с цел да се помогне на Италия и Гърция да се справят със значителните миграционни потоци. Това решение предвижда преместването от тези държави членки и за период от две години на 120 000 лица, които явно се нуждаят от международна закрила, в останалите държави — членки на Съюза.

Обжалваното решение е прието на основание на член 78 параграф 3 ДФЕС, който гласи: „[в] случай че една или повече държави членки се намират в извънредна ситуация, характеризираща се с внезапен приток на граждани на трети страни, Съветът, по предложение на Комисията, може да приема временни мерки в полза на засегнатата(ите) държава(и) членка(и). Той действа след консултация с Европейския парламент“.

Словакия и Унгария, които, както Чешката република и Румъния, са гласували против приемането на това решение в Съвета³³, искат от Съда да го отмени, като изтъкват, от една страна, мотиви, показващи, че приемането му е опорочено от процесуални нередовности или такива, свързани с избора на надлежно правно основание, и от друга страна, че то не е нито подходящо като отговор на миграционната криза, нито необходимо за тази цел.

Съдът отхвърля изцяло подадените от Словакия и Унгария жалби.

³² Решение (ЕС) 2015/1601 на Съвета от 22 септември 2015 година за установяване на временни мерки в областта на международната закрила в полза на Италия и Гърция (ОВ L 248, 2015 г., стр. 80) (наричано по-нататък „обжалваното решение“).

³³ Финландия се въздържа при гласуването, а останалите държави членки гласуват в подкрепа на приемането на решението.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

Най-напред, Съдът отхвърля довода, че законодателната процедура³⁴ е трябвало да се приложи поради факта, че член 78, параграф 3 ДФЕС предвижда консултиране с Европейския парламент, когато се приема мярка на основание тази разпоредба. В това отношение Съдът констатира, че законодателната процедура може да се приложи само в случая, в който разпоредба на Договорите изрично препраща към нея. Член 78, параграф 3 ДФЕС обаче не съдържа никакво изрично препращане към законодателната процедура, така че обжалваното решение е могло да бъде прието по реда на незаконодателна процедура и следователно представлява незаконодателен акт.

В същия контекст Съдът постановява, че член 78, параграф 3 ДФЕС позволява на институциите на Съюза да вземат всички временни мерки, които са необходими, за да се отговори ефективно и бързо на извънредна ситуация, характеризираща се с внезапен приток на разселени лица. С тези мерки може да се извършва и дерогиране от законодателни актове, при условие в частност тези дерогации да са в определени рамки по отношение на тяхното както материално, така и времево приложно поле, и да нямат за предмет или за последица да извършват замяна или изменение с постоянен или общ характер на такива актове — условия, които в случая са спазени.

Съдът уточнява и че тъй като обжалваното решение е незаконодателен акт, за приемането му не се прилагат изискванията относно участието на националните парламенти, нито тези относно публичния характер на обсъждането и гласуването в Съвета (тези изисквания са приложими само по отношение на законодателните актове).

След това Съдът отбелязва, че времевото приложно поле на обжалваното решение (а именно от 25 септември 2015 г. до 26 септември 2017 г.) е точно очертано, така че временният му характер не може да бъде поставен под съмнение.

По-нататък, Съдът приема, че заключенията на Европейския съвет от 25 и 26 юни 2015 г., според които държавите членки трябва да вземат решение „с консенсус“ относно разпределението на лицата, които очевидно се нуждаят от международна закрила, „като се отчете конкретното положение на държавите членки“, не са могли да възпрепятстват приемането на обжалваното решение. Всъщност тези заключения се отнасяли до друг проект за преместване — в отговор на притока на мигранти, констатиран през първите шест месеца на 2015 г. — по който става въпрос за преместването на 40 000 души, които да се разпределят между държавите членки. Този проект обаче е предмет на Решение 2015/1523³⁵, а не на

³⁴ Обикновена законодателна процедура или специална законодателна процедура, предвидени в член 289 ДФЕС.

³⁵ Решение (ЕС) 2015/1523 на Съвета от 14 септември 2015 г. за установяване на временни мерки в областта на международната закрила в полза на Италия и на Гърция (ОВ L 239, 2015 г., стр. 146).

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

обжалваното в случая решение. Съдът добавя, че Европейският съвет в никакъв случай не може да изменя предвидените в Договорите правила за гласуване.

Освен това Съдът констатира, че макар в първоначалното предложение за решение на Комисията да са внесени съществени изменения, в частност тези, целящи да се изпълни искането на Унгария да не фигурира в списъка на държавите членки бенефициери по механизма за преместване³⁶, който квалифицира тази страна като държава членка на преместване, Парламентът е бил надлежно уведомен за тези изменения, преди да приеме резолюцията си от 17 септември 2015 г., което му позволява да го отчете в тази резолюция. В това отношение Съдът подчертава, че останалите изменения, внесени след тази дата, не са засегнали самата същност на предложението на Комисията.

По-нататък, Съдът постановява, че Съветът не е бил длъжен да приеме обжалваното решение с единодушие, въпреки че поради приемането на горепосочените изменения му се налага да се отклони от първоначалното предложение на Комисията. Всъщност Съдът констатира, че измененото предложение е било одобрено от Комисията чрез двама от нейните членове, които са били упълномощени за това от колегиума на членовете на Комисията.

Съдът счита впрочем, че механизмът за преместване, предвиден в обжалваното решение, не представлява мярка, явно неподходяща да допринесе за постигането на целта, а именно да помогне на Гърция и Италия да се справят с последиците от миграционната криза от 2015 г.

В това отношение Съдът приема, че валидността на решението не може да бъде поставена под въпрос въз основа на ретроспективни преценки на неговата степен на ефективност. Всъщност, когато законодателят на Съюза трябва да прецени бъдещите последици от нова правна уредба, преценката му може да бъде отхвърлена само ако е явно неправилна с оглед на данните, с които той е разполагал към момента на приемане на тази правна уредба. В случая това не е така, тъй като Съветът въз основа на подробно разглеждане на наличните към момента статистически данни е направил обективен анализ на последиците от мярката за разглежданата извънредна ситуация.

³⁶ Унгария потвърждава, че е отказала да бъде квалифицирана като държава членка, ползваща се от механизма за преместване, за да не бъде считана за държава членка, компетентна за разглеждането на молбите за убежище, които е трябвало да бъдат подадени в държавата членка, през която мигрантите действително са влезли на територията на Съюза.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

Решение от 2 април 2020 г., Комисия/Полша, Комисия/Унгария и Комисия/Чешка република (Временен механизъм за преместване на кандидати за международна закрила) (C-715/17, C-718/17 и C-719/17, [EU:C:2020:257](#))

„Неизпълнение на задължения от държава членка — Решения (ЕС) 2015/1523 и (ЕС) 2015/1601 — Член 5, параграфи 2 и 4—11 от тези решения — Временни мерки в областта на международната закрила в полза на Република Гърция и Италианската република — Извънредна ситуация, характеризираща се с внезапен приток на граждани на трети държави на територията на някои държави членки — Преместване на тези граждани на територията на останалите държави членки — Процедура по преместване — Задължение на държавите членки редовно и поне веднъж на всеки три месеца да съобщават броя на кандидатите за международна закрила, които могат да бъдат бързо преместени на тяхна територия — Последващи задължения, водещи до действителното преместване — Интереси на държавите членки във връзка с националната сигурност и общественения ред — Възможност за държава членка да се позове на член 72 ДФЕС, за да не приложи актове на правото на Съюза със задължителен характер“

Съдът уважава предявените от Комисията срещу Полша, Унгария и Чешката република искове с предмет да се установи, че тези държави членки не са изпълнили задълженията си по правото на Съюза, тъй като не са съобщавали редовно и поне веднъж на всеки три месеца съответния брой на кандидатите за международна закрила, които могат да бъдат бързо преместени на тяхна територия, и тъй като вследствие от това не са изпълнили по-нататъшните си задължения за преместване. От една страна, Съдът приема, че трите съответни държави членки не са изпълнили задълженията, които произтичат за тях от приетото от Съвета решение за задължително преместване на 120 000 кандидати за международна закрила от Гърция и Италия в останалите държави — членки на Съюза³⁷. От друга страна, Съдът констатира, че Полша и Чешката република не са изпълнили и задълженията, които произтичат за тях от по-ранното решение на Съвета за доброволно преместване на 40 000 кандидати за международна закрила от Гърция и Италия в останалите държави — членки на Съюза³⁸. Унгария не е била обвързана от мерките за преместване по последно посоченото решение.

Съветът приема тези решения (наричани по-нататък „решенията за преместване“) през септември 2015 г. поради извънредната ситуация в резултат от навлизането на въпросните граждани на трети държави в Гърция и Италия. Въз основа на тези решения³⁹ през декември 2015 г. Полша съобщава, че 100 души могат да бъдат

³⁷ Решение (ЕС) 2015/1601 на Съвета от 22 септември 2015 година за установяване на временни мерки в областта на международната закрила в полза на Италия и Гърция (ОВ L 248, 2015 г., стр. 80). Въпросът за валидността на това решение е бил предмет на решение от 6 септември 2017 г., Словакия и Унгария/Съвет (C-643/15 и C-647/15, EU:C:2017:631); вж. също прессъобщение № 91/17.

³⁸ Решение (ЕС) 2015/1523 на Съвета от 14 септември 2015 година за установяване на временни мерки в областта на международната закрила в полза на Италия и на Гърция (ОВ L 239, 2015 г., стр. 146).

³⁹ Член 5, параграф 2 от всяко от тези решения.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

бързо преместени на нейна територия. Тя обаче не премества нито едно лице и повече не поема никакви ангажименти за преместване. Унгария нито веднъж не съобщава брой на лицата, които могат да бъдат преместени на нейна територия въз основа на обвързващото я решение за преместване, и не извършва никакви премествания. През февруари и май 2016 г. въз основа на решенията за преместване⁴⁰ Чешката република съобщава, че 50 души могат да бъдат преместени на нейна територия. В действителност са преместени 12 души от Гърция, а Чешката република повече не поема никакви ангажименти за преместване.

Съдът най-напред отхвърля довода на трите държави членки, че исковете на Комисията са недопустими поради това, че след изтичането на срока на прилагане на решенията за преместване, съответно на 17 и 26 септември 2017 г., вече е невъзможно да отстранят соченото неизпълнение на задължения. В това отношение Съдът припомня, че искът за установяване на неизпълнение на задължения е допустим, ако Комисията просто иска от Съда да констатира наличието на соченото неизпълнение, по-конкретно в случаи като разглежданите по настоящите дела, при които актът на вторичното право на Съюза, чието нарушение се изтъква, окончателно е престанал да се прилага след датата, на която изтича срокът, определен в мотивираното становище, а именно 23 август 2017 г. Освен това продължава да е налице реален интерес от установяването на неизпълнението на задължения, в частност за да се определи основанието, на което държавата членка може като последица от допуснатото от нея неизпълнение да носи отговорност пред други държави членки, пред Съюза или пред частноправни субекти.

По съществото на исковете Полша и Унгария в частност поддържат, че са имали право да не прилагат решенията за преместване на основание член 72 ДФЕС, съгласно който разпоредбите на Договора, които уреждат пространството на свобода, сигурност и правосъдие, към което спада в частност политиката в областта на убежището, не засягат изпълнението на задълженията, които имат държавите членки по поддържането на обществения ред и опазването на вътрешната сигурност. По този въпрос Съдът приема, че тъй като представлява дерогационна разпоредба спрямо общите правила на правото на Съюза, член 72 ДФЕС трябва да се тълкува стриктно. В този смисъл член 72 ДФЕС не предоставя на държавите членки правомощието да дерогират разпоредбите на правото на Съюза просто като се позоват на интересите във връзка с поддържането на обществения ред и опазването на вътрешната сигурност, а изисква от тях да докажат, че е необходимо да приложат предвидената в този член дерогация, за да изпълнят задълженията си в тези области.

⁴⁰ Член 5, параграф 2 от всяко от тези решения.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

В този контекст Съдът отбелязва, че съгласно решенията за преместване националната сигурност и общественият ред следва да се вземат под внимание през цялото времетраене на процедурата по преместване до действителното прехвърляне на кандидата за международна закрила. В това отношение Съдът намира, че на компетентните органи на държавите членки на преместване трябва да се признае широка свобода на преценка, когато определят дали даден гражданин на трета страна, който следва да бъде преместен, представлява заплаха за тяхната национална сигурност или за обществения им ред. По този въпрос Съдът посочва, че понятието „заплаха за националната сигурност или обществения ред“ по смисъла на решенията за преместване⁴¹ трябва да се тълкува като обхващащо както реалните, така и потенциалните заплахи за националната сигурност или обществения ред. Съдът обаче уточнява, че въпросните компетентни органи могат да действат на посочените основания само ако след преценка на всеки отделен случай разполагат с непротиворечиви, обективни и конкретни данни, обосноваващи подозрението, че съответният кандидат представлява реална или потенциална заплаха. Затова той постановява, че предвиденият в тези разпоредби механизъм не допуска в рамките на процедурата по преместване държавата членка да се позовава по абсолютен начин на член 72 ДФЕС, само с цел обща превенция и без пряка връзка с конкретен случай, за да обоснове спиране или дори преустановяване на изпълнението на задълженията си по решенията за преместване.

В отговор на довода на Чешката република, че обсъжданият механизъм за преместване бил неработещ, Съдът постановява, че не би могло да се приеме — тъй като противното би означавало да се допусне отстъпление от присъщия за решенията за преместване принцип на солидарност и да се засегне задължителният характер на тези актове — че дадена държава членка може да откаже да изпълнява всяко свое задължение за преместване по посочените актове само въз основа на едностранната си преценка, че установеният с тези актове механизъм за преместване бил неефективен и дори неработещ. Накрая, като припомня, че решенията за преместване са били задължителни за Чешката република още от момента на приемането им и през целия срок на тяхното прилагане, Съдът посочва, че тази държава членка е била длъжна да изпълнява задълженията си за преместване по тези решения, независимо от това че оказва други видове помощ на Република Гърция и на Италианската република.

⁴¹ Член 5, параграфи 4 и 7 от всяко от тези решения.

II. Процедура за прехвърляне в компетентната държава членка

1. Обратно приемане в случай на незаконно връщане в държава членка, извършила прехвърляне

Решение от 25 януари 2018 г. (трети състав), Hasan (C-360/16, [EU:C:2018:35](#))

„Преюдициално запитване — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава — Условия и срокове, предвидени за отправянето на искане за обратно приемане — Незаконно връщане на гражданин на трета държава в държава членка, извършила прехвърляне — Член 24 — Процедура по обратно приемане — Член 27 — Способ за защита — Обхват на съдебния контрол — Обстоятелства след момента на прехвърляне“

През октомври 2014 г. г-н Hasan подава молба за убежище в Германия. Тъй като справка в системата „Евродак“ показва, че заинтересованото лице вече е поискало международна закрила в Италия, германската служба отправя искане до италианските власти да приемат обратно г-н Hasan на основание на Регламент „Дъблин III“. Италианските органи не са отговорили на това искане за обратно приемане. През януари 2015 г. Службата отхвърля като недопустима подадената от г-н Hasan молба за убежище, като приема, че Италианската република е компетентната да разгледа тази молба държава членка, и разпорежда прехвърлянето му в Италия. През август 2015 г. г-н Hasan е прехвърлен в Италия. През същия месец обаче той се връща незаконно в Германия.

В този контекст запитващата юрисдикция иска от Съда по-конкретно да установи дали членове 23 и 24 от Регламент „Дъблин III“ трябва да се тълкуват в смисъл, че в случай като разглеждания по главното производство, при който, след като е подал молба за международна закрила в една държава членка, гражданин на трета държава е прехвърлен в тази държава членка вследствие от отхвърлянето на нова молба, подадена пред друга държава членка, и след това се е върнал на територията на втората държава членка без документ за пребиваване, спрямо този гражданин може да се води процедура по обратно приемане или дали е възможно това лице отново да бъде прехвърлено в първата държава членка, без да се провежда такава процедура.

Съдът констатира най-напред, че процедурата по член 24 от Регламент „Дъблин III“ може да бъде приложена спрямо лице, което, след като е подало молба за международна закрила в една държава членка, се връща незаконно на територията на друга държава членка, без да подаде там нова молба за международна закрила. Фактът, че още при първото си пребиваване на

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

територията на втората от тези държави членки такова лице е подало молба за международна закрила, отхвърлена в предвидените в член 26, параграф 1 от споменатия регламент рамки, не променя този извод. Всъщност, след като въпросната молба вече не е в процес на разглеждане в тази държава членка, изложеният факт няма как да означава, че това лице се приравнява на лице, подало нова молба за международна закрила, която трябва да бъде или отхвърлена съгласно член 26, параграф 1, преди да е възможно извършването на прехвърляне, или разгледана от споменатата държава членка съгласно член 23, параграф 3 от цитирания регламент, в случай че провеждането на процедурата по обратно приемане се забави.

След това Съдът постановява, че доколкото самото извършване на прехвърлянето не може да установи окончателно компетентността на държавата членка, в която е било прехвърлено засегнатото лице, ново прехвърляне не може да бъде планирано без положението на това лице да е било преразгледано с цел да се провери дали след прехвърлянето на въпросното лице компетентността не е прехвърлена на друга държава членка. В това отношение Съдът подчертава, че положението на засегнатото лице може да бъде преразгледано, без да се постави под въпрос постигането на целта за бърза обработка на молбите за международна закрила, защото преразглеждането означава просто да се отчетат промените, настъпили от момента на приемане на първото решение за прехвърляне.

От това Съдът прави извода, че в случай, при който, след като е подал молба за международна закрила в една държава членка, гражданин на трета държава е прехвърлен в тази държава членка вследствие от отхвърлянето на нова молба, подадена пред друга държава членка, и след това се е върнал на територията на втората държава членка без документ за пребиваване, спрямо този гражданин може да се води процедура по обратно приемане и че не е възможно това лице отново да бъде прехвърлено в първата държава членка, без да се провежда такава процедура.

2. Предварително решение за прехвърляне

Решение от 31 май 2018 г. (втори състав), Hassan (C-647/16, [EU:C:2018:368](#))

„Преюдициално запитване — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Определяне на държавата членка, компетентна да разгледа молба за международна закрила, подадена в държава членка от гражданин на трета държава — Процедури за поемане на отговорност и за обратно приемане — Член 26, параграф 1 — Приемане и съобщаване на решението за прехвърляне, преди замолената държава членка да се е съгласила да изпълни искането за обратно приемане“

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

След като е поискал международна закрила в Германия, г-н Hassan, иракски гражданин, пристига във Франция, където е задържан. Френските органи сезират германските органи с искане да приемат обратно г-н Hassan, като решават едновременно с това, още на същия ден, да прехвърлят последния в Германия. Всъщност френските органи приемат, че съгласно Регламент „Дъблин III“ компетентна да разгледа молбата за международна закрила на г-н Hassan е Германия, тъй като той е подал такава молба в тази страна. Г-н Hassan обжалва пред френските съдебни органи решението, с което се разпорежда прехвърлянето му в Германия. Той твърди по-специално, че това решение нарушава Регламент „Дъблин III“, тъй като е прието и му е съобщено, преди замолената държава членка (Германия) да е отговорила изрично или имплицитно на молбата на френските органи във връзка с неговото обратно приемане.

В този контекст запитващата юрисдикция иска от Съда да установи дали френските органи могат да приемат решение за прехвърляне по отношение на г-н Hassan и да му го съобщят, преди Германия да се е съгласила изрично или имплицитно с молбата за поемането на отговорност.

В това отношение Съдът постановява, че от текста, генезиса и целта на Регламент „Дъблин III“ е видно, че решение за прехвърляне може да бъде прието и съобщено на съответното лице едва след като замолената държава членка се е съгласила изрично или имплицитно да поеме отговорността за това лице. По-конкретно, Съдът отбелязва, че лице като г-н Hassan би било евентуално принудено — дори преди замолената държава членка да се е произнесла по искането да поеме отговорност за него или да го приеме обратно — да обжалва или да иска преразглеждане на решението за прехвърляне, въпреки че такава жалба или искане за преразглеждане може да бъде подадена или подадено само когато замолената държава членка се е съгласила да изпълни искането. Впрочем обхватът на правото на ефективна правна защита на заинтересованото лице е възможно да бъде ограничен, тъй като решението за прехвърляне би се основавало единствено на преките и косвените доказателства, събрани от молящата държава членка (в случая Франция). Накрая, ако се допусне решението за прехвърляне да бъде прието и съобщено, преди да се е произнесла замолената държава членка, в правните системи, които не предвиждат спиране на изпълнението на такова решение преди посоченото произнасяне, ще възникне опасност съответното лице да бъде прехвърлено в тази държава членка, преди тя да е изразила принципно съгласие за това.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

3. Срок за прехвърляне

Решение от 29 януари 2009 г. (четвърти състав), Petrosian (C-19/08, [EU:C:2009:41](#))

„Право на убежище — Регламент (ЕО) № 343/2003 — Обратно приемане от държава членка на търсещ убежище, чиято първоначална молба е отхвърлена и който се намира в друга държава членка, в която е подал нова молба за убежище — Начален момент на срока за изпълнение на прехвърлянето на търсещ убежище — Процедура за прехвърляне — предмет на жалба, която може да има суспензивен ефект“

След като подават първа молба за убежище във Франция, която е отхвърлена, членовете на семейство Petrosian, от арменски произход, подават молба за убежище в Швеция. Шведските органи са поискали от френските органи да приемат обратно членовете на това семейство. Тъй като френските органи са се съгласили да ги приемат обратно, на основание член 20, параграф 1, буква г) от Регламент „Дъблин II“ е взето решение за прехвърлянето на членовете на семейството във Франция. Решението за трансфера обаче е обжалвано неколккратно от заинтересованите лица, така че шестмесечният срок, предвиден в член 20, параграф 1, буква г) от Регламент „Дъблин II“⁴², е изтекъл. Приема се, че посоченият срок, който започва да тече, считано от „решението по жалбата или преразглеждането“, дава възможност на държавата членка, до която е подадена молба за убежище, да извърши прехвърляне, докато изтичането му води до възникване на отговорност за същата държава.

В този контекст запитващата юрисдикция иска от Съда да установи от кое събитие може да започне да тече шестмесечният срок и по-конкретно дали този срок започва да тече още от временното съдебно решение за спиране на процедурата за прехвърляне, или едва от съдебното решение по основателността на процедурата, което вече не може да попречи на прехвърлянето.

Съдът приема, от една страна, че съдебната защита, гарантирана от държавите членки, чиито юрисдикции могат да спрат изпълнението на решение за прехвърляне, позволявайки по този начин на търсещия убежище да оспорва ефективно отнасящите се до него решения, не трябва да се жертва в полза на изискването за бърза обработка на молбите за убежище. Всъщност държавите членки, пожелали да установят способности за защита, които могат да доведат до решения със суспензивен ефект в рамките на процедурата за прехвърляне, не могат в името на спазване необходимостта от бързина да бъдат поставени в по-

⁴² По силата на тази разпоредба прехвърлянето на търсещо убежище лице в държава членка, която е длъжна да го приеме обратно, се извършва веднага щом това бъде практически възможно и най-късно в шестмесечен срок, считано от приемане на искането за обратно приемане от друга държава членка или от решението по жалбата или преразглеждането, ако е налице суспензивен ефект. Съгласно параграф 2 от същия член, ако прехвърлянето не е извършено в шестмесечния срок, отговорност носи държавата членка, в която е била подадена молбата за убежище.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

неблагоприятно положение от това на тези от държавите членки, които не са счели за необходимо да установят такива способности за защита. Така държава членка, която в рамките на процедура за прехвърляне е решила да установи способности за защита, при необходимост със суспензивен ефект, би била поставена в неизгодно положение, тъй като ако не успее да организира прехвърлянето на търсещия убежище в твърде краткия период между решението на съда по същество и изтичането на срока за извършване на прехвърлянето, тя би рискувала да бъде окончателно определена за компетентна да разгледа молбата за убежище. От това следва, че тълкуването на член 20, параграф 1, буква г) от Регламент „Дъблин II“, не може да води до извода, че в името на спазване на общностното право молещата държава трябва да не зачете суспензивния ефект на временното съдебно решение, прието по жалба, която може да има такъв ефект.

От друга страна, що се отнася до спазването на принципа на процесуална автономия на държавите членки, Съдът отбелязва, че ако се приеме тълкуването на член 20, параграф 1, буква г) от Регламент „Дъблин II“, съгласно което срокът за изпълнение на прехвърлянето започва да тече още от временното решение, което има суспензивен ефект, то националната юрисдикция, която иска да съгласува спазването на този срок със срока на временно решение, което има суспензивен ефект, би била принудена преди изтичането на споменатия срок да се произнесе по основателността на процедурата за прехвърляне с решение, в което поради недостатъчното време, с което разполага съдът, не е отчетен в достатъчна степен сложният характер на спора.

От това Съдът прави извода, че когато законодателството на молещата държава членка предвижда суспензивен ефект на жалбата, срокът за извършване на прехвърлянето започва да тече, считано не още от временното съдебно решение за спиране на процедурата за прехвърляне, а едва от съдебното решение по основателността на процедурата, което вече не може да попречи на прехвърлянето.

Решение от 19 март 2019 г. (голям състав), Jawo (C-163/17, [EU:C:2019:218](#))⁴³

„Преюдициално запитване — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Система от Дъблин — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Прехвърляне на търсещото убежище лице в държавата членка, компетентна за разглеждането на молбата за международна закрила — Понятие за укриване — Условия за продължаване на срока за прехвърляне — Член 4 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Сериозна опасност от нечовешко или унижително отношение след приключване на процедурата за предоставяне на убежище — Условия на живот на лицата, които се ползват от международна закрила в посочената държава членка“

⁴³ Решение, включено и в раздел I.2.1., озаглавен „Риск от нарушение на член 4 от Хартата“.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

Гражданин на Гамбия влиза в Европейския съюз през Италия и подава там молба за убежище, след което отива в Германия, където подава нова молба. Германските органи отправят до италианските искане за обратно приемане на заинтересованото лице, след което отхвърлят молбата му за убежище и разпореждат отвеждането му в Италия. Първият опит за прехвърляне е неуспешен, тъй като кандидатът не се е намирал в дома за временно настаняване, който му е бил определен. Тогава, тъй като приемат, че той се е укривал, германските органи уведомяват италианските, че прехвърлянето не може да бъде извършено и че срокът ще бъде удължен в съответствие с член 29, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“. Този член предвижда, че срокът за извършване на прехвърлянето е шест месеца, но може да бъде удължен най-много до осемнадесет месеца, когато кандидатът се е укривал. Впоследствие заинтересованият посочва, че е посетил свой приятел и че не е знаел, че е трябвало да съобщава за отсъствията си. Успоредно с това той подава жалба срещу решението за прехвърляне, а след отхвърлянето ѝ обжалва пред запитващата юрисдикция. В производството по обжалване той твърди, че тъй като не се е укривал, германските органи не са имали право да удължат срока за прехвърлянето му в Италия. Той се позовава и на обстоятелството, че в Италия съществуват системни недостатъци в областта на убежището, които били пречка за прехвърлянето му в тази държава.

Запитващата юрисдикция иска от Съда да установи по-конкретно при какви условия може да се констатира, че кандидат за международна закрила се е укривал, така че срокът за прехвърлянето му в държавата членка, обичайно компетентна да разгледа молбата му, да може да бъде удължен.

В това отношение Съдът уточнява, на първо място, че понятието „укриване“ по смисъла на член 29, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“ предполага по-специално наличието на елемент на намерение, така че тази разпоредба по принцип е приложима само когато кандидатът съзнателно е избягвал компетентните органи, за да осуети прехвърлянето си. Същевременно Съдът добавя, че за да се осигури ефективното функциониране на Регламент „Дъблин III“ и да се вземат предвид значителните трудности, които могат да изпитат тези органи при доказването на намерението на кандидата, може да се презумира, че той се е укривал, когато прехвърлянето не може да се извърши, тъй като същият е напуснал отреденото му жилище, без да уведоми националните органи за това и съответно без да е поискал предварително разрешение. Тази презумпция обаче може да се приложи само ако кандидатът е бил надлежно уведомен за своите задължения в това отношение съгласно член 5 от Директива 2013/33. Освен това кандидатът трябва да запази възможността да докаже, че не е уведомил компетентните органи за своето отсъствие поради основателни причини, а не поради намерението си да ги избегне.

На второ място, що се отнася до условията за удължаване на срока за прехвърляне, Съдът приема, че не е необходимо предварително съгласуване

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

между молещата и компетентната държава членка. Така, за да се удължи този срок най-много до осемнадесет месеца, е достатъчно преди изтичането на шестмесечния срок първата държава да уведоми втората, че кандидатът се е укрил, като уточни новия срок за прехвърляне.

III. Обхват на съдебния контрол на решението за прехвърляне

1. Ограничен съдебен контрол — Регламент „Дъблин II“

В практиката си по тълкуването на Регламент „Дъблин II“ Съдът е разрешил на търсещия убежище да оспорва избора на критерия за компетентна държава членка само като се позове на наличието на системни недостатъци в процедурата за предоставяне на убежище и на условията за приемане на търсещите убежище в тази държава членка, които биха довели до нарушаване на основните му права, гарантирани в член 4 от Хартата.

Решение от 10 декември 2013 г. (голям състав), Abdullahi (C-394/12, [EU:C:2013:813](#))

„Преюдициално запитване — Обща европейска система за убежище — Регламент (ЕО) № 343/2003 — Определяне на държавата членка, компетентна да разгледа молба за убежище — Контрол за спазване на критериите за компетентност да се разгледа молбата за убежище — Обхват на съдебния контрол“

През август 2011 г. г-жа Abdullahi, сомалийска гражданка, която с помощта на трафиканти стига до Австрия, където е задържана близо до унгарската граница, подава молба за международна закрила. Компетентен австрийски орган отправя на основание член 10, параграф 1 от Регламент „Дъблин II“ до Унгария искане за поемането на отговорност, за което последната дава съгласието си. При това положение австрийският орган отхвърля като недопустима молбата на г-жа Abdullahi за убежище в Австрия и разпорежда прехвърлянето ѝ в Унгария. В жалбата си срещу това решение г-жа Abdullahi изтъква за пръв път, че държавата членка, която е компетентна да разгледа молбата ѝ за убежище, не е Унгария, а Република Гърция. Тя поддържа обаче, че в определени отношения последната държава членка не спазва правата на човека, поради което австрийските власти следвало да се произнесат по молбата ѝ за убежище.

Запитващата юрисдикция решава да сезира Съда по реда на преюдициалното производство, тъй като изпитва съмнения относно приемането от дадена държава членка на компетентността ѝ. В това отношение тя отбелязва, че контролът

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

относно компетентността на държавата членка предполага извършването на твърде широкообхватна проверка, несъвместима с изискването бързо да се определи компетентната държава членка. Освен това, макар да предвижда право на търсещия убежище да оспори прехвърлянето си, този регламент не му дава право да избере държавата членка, която да разгледа молбата му за убежище.

В това отношение Съдът постановява, че член 19, параграф 2 от Регламент „Дъблин II“ трябва да се тълкува в смисъл, че когато дадена държава членка е приела да поеме отговорност за търсещо убежище лице в приложение на критерия по член 10, параграф 1 от посочения регламент, а именно в качеството ѝ на държава членка на първото влизане на това лице на територията на Съюза, същото може да оспори избора на този критерий единствено като се позове на съществуването на системни недостатъци в процедурата за предоставяне на убежище и на условията за приемане на търсещи убежище лица в тази държава членка, които недостатъци съставляват сериозни и потвърдени основания да се смята, че търсещото убежище лице би било изложено на реална опасност от нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата.

2. Разширен съдебен контрол — Регламент „Дъблин III“

Това развитие на съдебната практика се дължи на значителна промяна в разпоредбите относно обжалването на решенията за прехвърляне (вж. разликата между член 19, параграф 2 от Регламент „Дъблин II“ и член 27⁴⁴, както и съображение 19 от Регламент „Дъблин III“). Всъщност кандидатът за международна закрила е приобщен към процеса по определяне на компетентната държава членка. В рамките на този процес кандидатът бива уведомен за критериите за компетентност и може да предостави данни, които дават възможност за правилното прилагане на тези критерии.

Вследствие на това в посочените по-нататък решения Съдът е признал, че кандидатът може да се позовава на неправилното прилагане на критерий за компетентност, дори когато то не е довело до нарушаване на основните му права.

⁴⁴ Съгласно член 27, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“ кандидатът за международна закрила има право на ефективна правна защита под формата на право на обжалване или на преразглеждане пред съд или правораздавателен орган на решението за прехвърляне по отношение на неговите правни и фактически основания.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

2.1. Неспазване на техническите разпоредби

Решения от 7 юни 2016 г. (голям състав), Ghezelbash (C-63/15, [EU:C:2016:409](#)), и от 7 юни 2016 г. (голям състав), Karim (C-155/15, [EU:C:2016:410](#))

„Преюдициално запитване — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Определяне на държавата членка, компетентна да разгледа молба за убежище, подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава — Член 12 — Издаване на разрешения за пребиваване или визи — Член 27 — Способ за защита — Обхват на съдебния контрол“

„Преюдициално запитване — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за убежище, подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава — Член 18 — Обратно приемане на търсещо убежище лице, чиято молба е в процес на разглеждане — Член 19 — Прекратяване на компетентност — Отсъствие от територията на държавите членки за най-малко три месеца — Нова процедура за определяне на компетентната държава членка — Член 27 — Способ за защита — Обхват на съдебния контрол“

По дело Ghezelbash ирански гражданин е подал молба до нидерландските власти да му издадат разрешение за временно пребиваване. След като справка във Визовата информационна система на Европейския съюз (ВИС) показва, че френското дипломатическо представителство в Иран е издало на заинтересованото лице виза за определен период, нидерландският държавен секретар сезира френските власти с искане да поемат отговорност за това лице. Последните уважават направеното искане. При повторното му изслушване от нидерландските власти обаче заинтересованото лице иска да му бъде дадена възможност да представи оригинални документи, доказващи, че е бил обратно в Иран след престоя си във Франция, което според това лице означава, че последната държава членка не е компетентна да разгледа молбата му за убежище. Така се поставя въпросът дали заинтересованото лице има право да оспорва компетентността на Френската република да разгледа молбата му за убежище, след като тази държава членка е приела, че е компетентна.

В този контекст Съдът преценява, че член 27, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“ във връзка със съображение 19 от този регламент трябва да се тълкува в смисъл, че търсещото убежище лице може да обжалва издаденото спрямо него решение за прехвърляне, като изтъкне неправилно прилагане на някой от предвидените в посочения регламент критерии за компетентност.

По дело Karim сирийски гражданин е подал молба за международна закрила в Швеция. След като проверка в системата „Евродак“ показва, че заинтересованият вече е подал такава молба в Словения, Migrationsverket (Миграционна агенция, Швеция, наричана по-нататък „агенцията“) иска от словенските власти да го

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

приемат обратно на основание член 18, параграф 1, буква б) от Регламент „Дъблин III“.

Словенските власти уважават направеното искане. Тогава агенцията ги уведомява, че според твърденията на заинтересования той е напуснал територията на държавите членки за повече от три месеца след подаването на първата молба за убежище и че в паспорта му има печат за влизане в Ливан. След като словенските власти потвърждават съгласието си да приемат заинтересования обратно, агенцията отхвърля подадената от заинтересования молба за международна закрила. Последният обаче смята, че Словения не е компетентната държава членка да разгледа молбата му за убежище.

Така Съдът постановява най-напред, че член 19, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“, и по-конкретно втора алинея от него, се прилага по отношение на гражданин на трета държава, който след подаването на първа молба за убежище в една от държавите членки докаже, че е напуснал територията на държавите членки за най-малко три месеца, преди да подаде нова молба за убежище в друга държава членка. Всъщност член 19, параграф 2, първа алинея от Регламент „Дъблин III“ предвижда, че произтичащите от член 18, параграф 1 от този регламент задължения за поемане на отговорност и обратно приемане на търсещото убежище лице по принцип се прекратяват, ако компетентната държава членка, от която е поискано да приеме обратно това лице, може да установи, че то е напуснало територията на държавите членки за най-малко три месеца. Същевременно в член 19, параграф 2, втора алинея от посочения регламент се уточнява, че молбата, подадена след такъв период на отсъствие, се счита за нова молба и дава началото на нова процедура за определяне на компетентната държава членка. Оттук следва, че когато след подаването на първа молба за убежище в една от държавите членки гражданинът на трета държава напусне територията на държавите членки за най-малко три месеца, преди да подаде нова молба за убежище в друга държава членка, член 19, параграф 2 от посочения регламент задължава държавата членка, в която е подадена новата молба за убежище, да проведе съобразно правилата на този регламент процедурата по определяне на държавата членка, компетентна да разгледа тази нова молба.

След това Съдът приема, също както в [решение Ghezelbash](#), посочено по-горе, че член 27, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“ трябва да се тълкува в смисъл, че търсещото убежище лице може да обжалва издаденото спрямо него решение за прехвърляне, като изтъкне неправилно прилагане на правилото по член 19, параграф 2, втора алинея от този регламент.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

*Решение от 26 юли 2017 г. (голям състав), A. S. (C-490/16, [EU:C:2017:585](#))*⁴⁵

„Преюдициално запитване — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава — Приток на изключително голям брой граждани на трети държави, желаещи да получат международна закрила — Организиране от властите на една държава членка на пресичането на границата с оглед транзитно преминаване към друга държава членка — Разрешено влизане като изключение заради хуманитарни причини — Член 13 — Незаконно пресичане на външна граница — Дванадесетмесечен срок, считано от пресичането на границата — Член 27 — Способ за защита — Обхват на съдебния контрол — Член 29 — Шестмесечен срок за извършване на прехвърлянето — Броене на сроковете — Подаване на жалба — Суспензивно действие“

През 2016 г. A.S., сирийски гражданин, пресича границата между Сърбия и Хърватия, въпреки че не притежава подходяща виза. Хърватските власти организират превозването на това лице до хърватско-словенската граница с цел да му помогнат да отиде в други държави членки, където да подаде молба за международна закрила. Впоследствие A. S. подава такава молба в Словения. Словения обаче счита, че тъй като кандидатът е влязъл в Хърватия незаконно, според Регламент „Дъблин III“ органите на тази държава членка трябва да разгледат молбата за международна закрила на това лице. A. S. обжалва това решение на словенските органи по съдебен ред, като изтъква, че влизането му в Хърватия не може да се счита за незаконно и че поради това в съответствие с Регламент „Дъблин III“ словенските органи трябва да разгледат молбата му.

В този контекст запитващата юрисдикция по същество иска от Съда да установи дали влизането на съответното лице може да се счита за незаконно по смисъла на Регламент „Дъблин III“.

Що се отнася до доводите, които кандидатът за международна закрила може да изтъкне в жалбата срещу решението за прехвърляне, Съдът постановява, че кандидат за международна закрила може да оспорва решението за прехвърлянето си, като в рамките на предвидените в член 27, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“ способности за защита изтъкне неправилно прилагане на критерия за компетентност, който се отнася до незаконното пресичане на границата на държава членка и е прогласен в член 13, параграф 1 от същия регламент. Като се опира на своето [решение от 7 юни 2016 г., Ghezelbash \(C-63/15, EU:C:2016:409\)](#), в което постановява, че по силата на правото си на ефективни правни средства за защита такъв кандидат може да обжалва на основание неправилно прилагане на критерия за издаването на виза, Съдът изтъква, че съображенията му от въпросното решение важат и за критерия по член 13, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“.

⁴⁵ Решение, включено и в раздел I.1.3., озаглавен „Влизане на територията“.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

Накрая, Съдът разглежда въпроса как подаването на жалба срещу решение за прехвърляне се отразява на отчитането на сроковете, предвидени, от една страна, в член 13, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“, и от друга, в член 29, параграф 2 от същия регламент. Съдът припомня, че целта и на двете разпоредби е да се ограничи във времето отговорността на държава членка съгласно Регламент „Дъблин III“. Според посочения член 13, параграф 1 компетентността на държава членка, основана на критерия за незаконно пресичане на границата, отпада 12 месеца след датата на това пресичане, а съгласно член 29 кандидатът за международна закрила трябва да бъде прехвърлен в шестмесечен срок след приемането на отговорността от компетентната държава членка или след крайното решение по обжалване или преразглеждане в случай на суспензивно действие в съответствие с член 27, параграф 3 от Регламент „Дъблин III“.

От една страна, Съдът постановява, че подаването на жалба срещу решението за прехвърляне няма отражение върху броенето на предвидения в член 13, параграф 1 срок, който е условие за прилагане на закрепения в тази разпоредба критерий. От друга страна, Съдът приема, че срокът по член 29, параграфи 1 и 2 започва да тече едва от момента на постановяване на крайното решение по жалбата, включително когато сезираната юрисдикция е решила да отправи преюдициално запитване до Съда, доколкото посочената жалба има суспензивно действие. Всъщност вторият срок се отнася до изпълнението на решението за прехвърляне и може да бъде приложен едва след като е утвърдено принципното прехвърляне, тоест най-рано щом замолената държава членка е уважила искането за поемане на отговорността или за обратно приемане.

2.2. Неспазване на сроковете

Решение от 26 юли 2017 г. (голям състав), Mengesteab (C-670/16, [EU:C:2017:587](#))

„Преюдициално запитване — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава — Член 20 — Започване на процедурата за определяне — Подаване на молба за международна закрила — Изготвен от властите доклад, получен от компетентните органи — Член 21, параграф 1 — Срокове за отправянето на искане за поемане на отговорност — Преминаване на компетентността към друга държава членка — Член 27 — Способ за защита — Обхват на съдебния контрол“

На 14 септември 2015 г. г-н Mengesteab, еритрейски гражданин, поисква убежище в Германия. На същия ден компетентният орган му издава удостоверение за регистрация като търсещо убежище лице. Най-късно на 14 януари 2016 г. Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Федерална служба за миграцията и

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

бежанците, Германия, наричана по-нататък „Службата“), която е органът, на който е възложено изпълнението на произтичащите от Регламент „Дъблин III“ задължения, получава оригинала на удостоверение, копие от него или, най-малкото, основната съдържаща се в него информация. На 22 юли 2016 г. г-н Mengesteab е изслушан от Службата и му е дадена възможност да подаде формална молба за убежище. Търсенето в системата „Евродак“ обаче показва, че дактилоскопните отпечатъци на заинтересования са снети в Италия. Поначало наличието на такъв положителен резултат доказва, че съответното лице е пресякло незаконно външна граница на Съюза, което може да има за последица това, че държавата членка в непосредствен досег с разглежданата външна граница (в случая Италия) е компетентна за разглеждането на молбата за убежище. Тогава Службата изпраща на 19 август 2016 г. искане до италианските органи да поемат отговорността за г-н Mengesteab, в съответствие с Регламент „Дъблин III“. Липсата на отговор на италианските органи на това искане е равностойно на неговото приемане.

Тъй като с решение от 10 ноември 2016 г. Службата отхвърля молбата за убежище на г-н Mengesteab и разпорежда прехвърлянето му в Италия, той обжалва това решение пред запитващата юрисдикция. Същият изтъква, че според Регламента „Дъблин III“ компетентността за разглеждането на молбата му за убежище е преминала към Германия. Всъщност този регламент предвижда, че искането за поемане на отговорност трябва да се отправи в срок не повече от три месеца от датата, на която е подадена молбата за международна закрила, и че след изтичането на този срок компетентна за разглеждането на молбата е първата държава членка, пред която е представена молбата за международна закрила. Според г-н Mengesteab Службата е подала искането до италианските органи за поемане на отговорност едва след изтичането на тримесечния срок. В този контекст запитващата юрисдикция иска от Съда да даде тълкуване на Регламента „Дъблин III“.

Съдът постановява, първо, че кандидат за международна закрила може да обжалва издаденото спрямо него решение за прехвърляне, като изтъкне изтичането на въпросния тримесечен срок, включително ако замолената държава членка е готова да поеме отговорността за този кандидат. Съдът припомня в това отношение, че в рамките на Регламент „Дъблин III“ законодателят на Съюза не само установява — за целите на определянето на компетентната държава членка — организационни правила, уреждащи отношенията между държавите членки, но и приобщава към този процес търсещите убежище лица, като им осигурява, наред с останалото, право на ефективна правна защита срещу решение за прехвърляне, което евентуално е прието по отношение на тях.

Съдът констатира, второ, че искането за поемане на отговорност може да е надлежно и ако е отправено повече от три месеца след подаването на молбата за международна закрила. Предвиденият в Регламент „Дъблин III“ двумесечен срок за

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

такова искане в случай на получаване на положителен резултат в „Евродак“ не е допълнителен срок, който да се добави към тримесечния срок, а по-кратък срок, който е обоснован от факта, че такъв положителен резултат представлява доказателство за незаконно пресичане на външна граница на Съюза и по този начин опростява процеса на определяне на компетентната държава членка.

Трето, що се отнася до материалноправното определение на молбата за международна закрила⁴⁶, Съдът постановява следното: молбата за международна закрила се счита за подадена, когато органът, натоварен с изпълнението на задълженията по Регламент „Дъблин III“, получи писмен документ, съставен от орган на публичната власт и удостоверяващ факта, че гражданин на трета държава е поискал международна закрила, и евентуално когато получи основната съдържаща се в такъв документ информация, макар и не самия него или негово копие. За да може ефективно да приложи процедурата за определяне на компетентната държава членка, компетентният орган се нуждае от сигурна информация за факта, че гражданинът на трета държава е поискал международна закрила. Същевременно не е необходимо изготвяният за тази цел писмен документ да има точно определена форма или да съдържа допълнителни данни, релевантни за прилагането на критериите по Регламента „Дъблин III“ или още по-малко за преценката по същество на молбата за международна закрила. На този етап от процедурата не е необходимо и вече да е било организирано индивидуално интервю. Ефективността на някои важни гаранции, предоставени на кандидатите за международна закрила, би била ограничена, ако получаването от компетентния орган (в случая, Службата) на писмен документ като обсъждания не беше достатъчно, за да се приеме, че е подадена молба за убежище. По-нататък, подобно решение би могло сериозно да засегне системата от Дъблин, като постави под въпрос особения статут, който тя предоставя на първата държава членка, в която е подадена молба за международна закрила. Освен това предаването на основната съдържаща се в такъв документ информация на компетентния орган трябва да се смята за предаване на оригинала на документа или копие от него на въпросния орган. Следователно това предаване е достатъчно, за да се установи, че молбата за международна закрила се счита за подадена.

⁴⁶ Молбата, от чието подаване започва да тече тримесечният срок.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

Решение от 25 октомври 2017 г. (голям състав), Shiri (C-201/16, [EU:C:2017:805](#))

„Преюдициално запитване — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава — Член 27 — Способ за защита — Обхват на съдебния контрол — Член 29 — Срок за осъществяване на прехвърлянето — Неосъществяване на прехвърлянето в определения срок — Задължения на компетентната държава членка — Преминаване на компетентност — Изискване за решение на компетентната държава членка“

Г-н Shiri, ирански гражданин, обжалва пред австрийските юрисдикции отхвърлянето на молбата си за международна закрила в Австрия и прехвърлянето му в България. България, през която той е влязъл в Европейския съюз и където също е подал такава молба, по-рано е изразила съгласие да го приеме обратно. Г-н Shiri изтъква, че по силата на Регламент „Дъблин III“ Австрия е придобила компетентност да разгледа молбата му поради факта, че той не е бил прехвърлен в България в шестмесечен срок от приемането от българските органи на искането да поемат отговорността за него или да го приемат обратно.

Запитващата юрисдикция иска от Съда да установи дали според Регламент „Дъблин III“ изтичането на въпросния шестмесечен срок само по себе си е достатъчно да доведе до такова преминаване на компетентност между държавите членки. Тя иска съответно да се установи и дали кандидат за международна закрила може да се позове пред съд на такова преминаване на компетентност.

В това отношение Съдът постановява, че ако прехвърлянето не е извършено в шестмесечния срок, компетентността автоматично преминава върху държавата членка, поискала поемането на отговорност за лицето (в случая Австрия), без да е необходимо компетентната държава членка (в случая България) да откаже да поеме отговорност или да приеме обратно засегнатото лице. Това решение не само произтича от самия текст на Регламент „Дъблин III“, но е и в съответствие с целта за бърза обработка на молбите за международна закрила. Всъщност такова решение гарантира, в случай на забавяне при провеждането на процедурата за поемане на отговорност или обратно приемане, че молбата за международна закрила ще бъде разгледана в държавата членка, в която се намира кандидатът, за да не бъде разглеждането ѝ допълнително забавено.

Съдът впрочем констатира, че кандидат за международна закрила може да се позове на изтичането на шестмесечния срок. Това важи независимо от въпроса дали този срок е изтекъл преди или след приемането на решението за прехвърляне. Държавите членки са длъжни да предвидят ефективни правни средства за защита. Съдът уточнява в този контекст, че когато шестмесечният срок е изтекъл след приемането на решение за прехвърляне, компетентните органи на молещата държава членка (в случая Австрия) не могат да извършат прехвърляне на засегнатото лице към друга държава членка. Напротив, те са длъжни служебно

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

да вземат необходимите мерки за поемане на компетентността, която е преминала върху тях, и да започнат незабавно разглеждането на молбата за международна закрила, подадена от засегнатото лице.

Съдът констатира и че предвиденото в австрийската правна уредба право на позоваване при обжалване на решението за прехвърляне на обстоятелства, настъпили след приемането на това решение, представлява ефективен и бърз способ за защита, който позволява позоваване на изтичането на срока за прехвърляне.

Решение от 13 ноември 2017 г. (голям състав), X (C-47/17 и C-48/17, [EU:C:2018:900](#))

„Преюдициално запитване — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Регламент (ЕО) № 1560/2003 — Определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила — Критерии и механизми за определянето — Искане за поемане на отговорност или за обратно приемане на кандидат за убежище — Отрицателен отговор на замолената държава членка — Искане за преразглеждане — Член 5, параграф 2 от Регламент № 1560/2003 — Срок за отговор — Изтичане — Последници“

Споровете в главните производства се отнасят до сирийски гражданин и еритрейски гражданин, всеки от които подал в Нидерландия молба за издаване на разрешение за временно пребиваване като бежанец, след като вече е подал молба за международна закрила в друга държава (съответно в Германия и в Швейцария), като по-специално еритрейският гражданин пристигнал през Италия (където не е било установено, че е подал молба за международна закрила). На основание на член 18, параграф 1, буква б) от Регламент „Дъблин III“ нидерландските власти поискали от германските, швейцарските и италианските власти да приемат обратно заинтересованите лица. След като исканията били отхвърлени, на основание член 5, параграф 2 от Регламент за изпълнение № 1560/2003 нидерландските власти подали искания за преразглеждане до германските и италианските власти, които обаче не отговорили или отговорили след двуседмичния срок, предвиден в тази разпоредба.

По дело C-47/17 жалбоподателят изтъква, че ако в установените срокове замолената държава членка отговори отрицателно на искането за обратно приемане, от този момент нататък компетентна била молещата държава членка. По дело C-48/17 страните в главното производство спорят по въпроса дали ответникът е станал компетентен да разгледа подадената от жалбоподателя молба за издаване на разрешение за временно пребиваване като бежанец, поради това че италианските власти, след като първоначално отхвърлят отправеното от държавния секретар искане за обратно приемане, не отговарят в установения срок на искането за преразглеждане. Вследствие на това запитващата юрисдикция сезира Съда с въпрос дали държавата членка, сезирана с искане за поемане на

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

отговорност или за обратно приемане по силата на член 21 или член 23 от Регламент „Дъблин III“, която отговаря отрицателно на това искане в сроковете, предвидени в член 22 или член 25 от този регламент, и впоследствие е сезирана с искане за преразглеждане съгласно член 5, параграф 2 от него, трябва да отговори на последното в определен срок. Тя задава и въпроса какъв е евентуално този срок и какви са последиците, ако в същия срок замолената държава членка не отговори на искането за преразглеждане на молещата държава членка.

След като припомня, че законодателят на Съюза е предвидил в Регламент „Дъблин III“ императивни срокове относно процедурите за обработване от замолената държава членка на исканията за поемане на отговорност и за обратно приемане, Съдът посочва, че механизмът, предвиден в член 5, параграф 2 от Регламент за изпълнение № 1560/2003, с който молещата държава членка може да сезира замолената държава членка с искане за преразглеждане, след като последната е отхвърлила искането за поемане на отговорност или за обратно приемане, представлява „допълнителна процедура“, която не е задължителна, чиято продължителност трябва да бъде строго и предвидимо ограничена. Според Съда обаче процедура по преразглеждане, която е обвързана само с „разумен“ срок или е неограничена във времето, е несъвместима с целта на Регламент „Дъблин III“, и по-специално с целта за бърза обработка на молбите за международна закрила.

Поради това Съдът постановява, че член 5, параграф 2 от Регламент за изпълнение № 1560/2003 трябва да се тълкува в смисъл, че държавата членка, която е сезирана с искане за поемане на отговорност или за обратно приемане по силата на член 21 или 23 от Регламент „Дъблин III“ и която след необходимите проверки отговаря подробно и с пълно изложение на мотивите отрицателно на това искане в сроковете, предвидени в член 22 или 25 от последния регламент, но впоследствие е сезирана с искане за преразглеждане в триседмичния срок, предвиден в член 5, параграф 2 от Регламент за изпълнение № 1560/2003, трябва в дух на лоялно сътрудничество да положи необходимите усилия, за да отговори на искането в двуседмичния срок, предвиден в последната разпоредба. Когато замолената държава членка не отговори в този двуседмичен срок на въпросното искане, допълнителната процедура по преразглеждане окончателно приключва, поради което от момента на изтичането на посочения срок трябва да се счита, че компетентна да разгледа молбата за международна закрила е молещата държава членка, освен ако тя все още разполага с необходимото време, за да отправи в предвидените за тази цел в член 21, параграф 1 и член 23, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“ императивни срокове ново искане за поемане на отговорност или за обратно приемане.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

2.3. Контрол на решението за прехвърляне в случай на обратно приемане

Решение от 2 април 2019 г. (голям състав), Н. (С-582/17, [EU:C:2019:280](#))

„Преюдициално запитване — Определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Член 18, параграф 1, букви б)–г) — Член 23, параграф 1 — Член 24, параграф 1 — Процедура по обратно приемане — Критерии за компетентност — Нова молба, подадена в друга държава членка — Член 20, параграф 5 — Текуща процедура за определяне — Оттегляне на молбата — Член 27 — Способи за защита“

Нидерландските власти отправят искане до германските органи да приемат обратно двама сирийски граждани, които са подали първа молба за международна закрила в Германия, след което са напуснали тази страна и са подали нова молба в Нидерландия. Заинтересованите се позовават на обстоятелството, че съответните им съпрузи се намират в Нидерландия, където им е предоставена международна закрила, но нидерландските власти отказват да вземат предвид твърденията им, а съответно и да разгледат молбата им, тъй като в процедурата по обратно приемане кандидатът не може да се позовава на член 9 от Регламента „Дъблин III“.

Запитващата юрисдикция иска от Съда да установи дали, преди да отправят искане за обратно приемане на кандидат за международна закрила, компетентните органи са длъжни да определят коя държава членка е компетентна за разглеждането на молбата му, в частност въз основа на критерия за компетентност по член 9 от Регламент „Дъблин III“.

В този контекст Съдът припомня, че процедурата по обратно приемане се прилага спрямо лицата, посочени в член 20, параграф 5 или в член 18, параграф 1, букви б)–г) от Регламента „Дъблин III“, а след това отбелязва, че когато гражданин на трета държава подава молба за международна закрила в първа държава членка, а след това напуска тази държава и подава нова молба във втора държава членка, случаят попада в обхвата на посочената процедура, независимо дали подадената в първата държава членка молба е била оттеглена, или в тази държава членка вече е започнало разглеждането ѝ в съответствие с Директивата относно процедурите.

По-нататък, Съдът подчертава, че наистина обстоятелството в каква процедура е издадено решението за прехвърляне — в процедура за поемане на отговорност или в процедура за обратно приемане, не е годно да повлияе върху обхвата на гарантираното с член 27, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“ право на ефективна правна защита срещу това решение, но все пак тези две процедури са уредени различно и тази разлика има значение за това въз основа на кои разпоредби от този регламент може да се търси такава правна защита. Всъщност при процедурата за поемане на отговорност централно значение има процедурата за определяне на държавата членка, компетентна да разгледа молбата за

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

международна закрила, въз основа на критериите по глава III от Регламент „Дъблин III“, като държавата членка, до която е подадена такава молба, може да изпрати на друга държава членка искане за поемане на отговорност само ако счита, че тази друга държава членка е компетентна да разгледа молбата. За сметка на това при процедурата за обратно приемане тези критерии за компетентност не са релевантни, тъй като единственото важно е замолената държава членка да отговаря на условията по член 20, параграф 5 (тоест да е държавата членка, пред която първоначално е била подадена молбата и в която е в ход процедурата за определяне на компетентната държава членка за разглеждането на тази молба) или по член 18, параграф 1, букви б)—г) от Регламент „Дъблин III“ (тоест да е държавата членка, до която е отправена първата молба и която в процедурата за определяне на компетентната държава членка е признала, че именно тя е компетентна да разгледа тази молба).

Съдът добавя, че изводът за ирелевантност на критериите за компетентност по глава III от Регламент „Дъблин III“ в контекста на процедурата за обратно приемане намира потвърждение и в обстоятелството, че докато член 22 от този регламент подробно урежда начина, по който тези критерии трябва да се прилагат в процедурата за поемане на отговорност, то член 25 от посочения регламент, който се отнася до процедурата за обратно приемане, не съдържа подобна уредба и само задължава замолената държава членка да направи необходимите проверки за целите на вземането на решение по искането за обратно приемане⁴⁷.

Съдът също така подчертава, че обратното тълкуване — а именно че искане за обратно приемане може да се отправи само ако замолената държава членка може да се посочи за компетентна в съответствие с критериите за компетентност по глава III от Регламент „Дъблин III“ — намира опровержение в общия разум на този регламент, с който са въведени две самостоятелни процедури (а именно процедурата за поемане на отговорност и процедурата за обратно приемане), приложими към различни хипотези и уредени с различни правила. Наред с това въпросното обратно тълкуване би могло да застраши постигането на една от целите на Регламент „Дъблин III“, а именно да се предотврати вторичното движение на кандидатите за международна закрила, доколкото това тълкуване би означавало, че компетентните органи на държавата членка, в която е подадена втората молба, биха могли фактически да преразгледат извода, до който са стигнали компетентните органи на първата държава членка по въпроса за своята компетентност вследствие от процедурата за определяне на компетентната за разглеждането на молбата държава членка. То би могло впрочем да доведе до накърняване на основния принцип на Регламент „Дъблин III“, посочен в член 3, параграф 1 от него, а именно че молбата за международна закрила трябва да се разглежда само от една държава членка.

⁴⁷ В това отношение вж. и решение [от 30 ноември 2023 г., Ministero dell'Interno и др. \(Обща брошура — Непряко връщане\) \(C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 и C-328/21, EU:C:2023:934\)](#), и по-конкретно точки 95—102.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

В заключение Съдът приема, че не може да се търси защита срещу решение за прехвърляне, взето в процедура по обратно приемане, като се изтъкват критериите за компетентност по глава III от Регламент „Дъблин III“. Доколкото обаче критериите за компетентност по членове 8—10 от Регламент „Дъблин III“ следва да способстват за защитата на висшия интерес на детето и на семейния живот на заинтересованите лица, в случаите, обхванати от член 20, параграф 5 от Регламент „Дъблин III“ (тоест когато в първата държава членка още не е завършила процедурата за определяне на компетентната държава членка), ако съответното лице е предоставило на компетентния орган на втората държава членка данни, от които ясно се установява, че в съответствие с критерия по член 9 от Регламент „Дъблин III“ именно тя трябва да се смята за компетентна да разгледа молбата му, в съответствие с принципа на лоялно сътрудничество тази държава членка трябва да признае компетентността си. Ето защо в подобен случай гражданинът на трета държава може по изключение да търси защита срещу решението за прехвърлянето си, като изтъкне този критерий за компетентност.

2.4. Контрол на решението за поемане на отговорност за непридружено ненавършило пълнолетие лице

Решение от 1 август 2022 г., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Отказ да се поеме отговорност за непридружен ненавършил пълнолетие египтянин) (C-19/21, [EU:C:2022:605](#))

„Преюдициално запитване — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила — Член 8, параграф 2 и член 27, параграф 1 — Непридружен ненавършил пълнолетие, който има роднина, законно намиращ се в друга държава членка — Отхвърляне от тази държава членка на искането за поемане на отговорност за това ненавършило пълнолетие лице — Право на ефективни правни средства за защита на посоченото ненавършило пълнолетие лице или на посочения роднина срещу решението за отхвърляне на искането — Членове 7, 24 и 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Висш интерес на детето“

Докато все още не е навършил пълнолетие, египетският гражданин I подава молба за международна закрила в Гърция, в която заявява, че желае да се събере със S (негов чичо), също египетски гражданин, който пребивава законно в Нидерландия. Предвид тези обстоятелства гръцките органи отправят искане до нидерландските органи за поемане на отговорност за I, основавайки се на разпоредбата от Регламент „Дъблин III“, която предвижда, че когато това е в интерес на непридружения ненавършил пълнолетие, компетентна за разглеждането на молбата му за международна закрила е държавата членка, където се намира законно роднина на заинтересованото лице, който може да се грижи за него.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

Държавният секретар обаче отхвърля това искане, а след това и искането за преразглеждане.

Тъй като от своя страна I и S също подават жалба по административен ред, държавният секретар я отхвърля като явно недопустима, посочвайки, че Регламент „Дъблин III“ не предвижда възможност за кандидатите за международна закрила да оспорват отказа да бъде уважено искане за поемане на отговорност. Ето защо I и S оспорват това решение пред Rechtbank Den Haag (Районен съд Хага, Нидерландия), като изтъкват, че всеки от тях има право на такова обжалване пред съд съгласно член 27, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“.

В този контекст Районен съд Хага отправя запитване до Съда относно правните средства за защита, с които разполагат непридружено ненавършило пълнолетие лице, търсещо международна закрила, и неговият роднина срещу решение за отхвърляне на искане за поемане на отговорност.

Съдът, заседаващ в голям състав, постановява, че член 27, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“ във връзка с членове 7, 24 и 47 от Хартата налага на държавата членка, до която е отправено искане за поемане на отговорност, да предостави право на правни средства за защита пред съд или правораздавателен орган срещу нейното решение за отхвърляне на искането — на непридружения ненавършил пълнолетие, който е подал молба за международна закрила, но не и на неговия роднина.

Най-напред, Съдът припомня, че макар въз основа на буквалното тълкуване да изглежда, че член 27, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“ предоставя на кандидата за международна закрила право на правни средства за защита с единствената цел той да може да се противопостави на решение за прехвърляне, все пак текстът на тази разпоредба не изключва право на правни средства за защита да може да се предостави на непридружения ненавършил пълнолетие кандидат и с цел да се противопостави на решение за отхвърляне на искане да се поеме отговорност на основание член 8, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“.

За да се определи дали член 27, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“, тълкуван в светлината на членове 7, 24 и 47 от Хартата, изисква наличието на правно средство за защита срещу такова решение за отказ да се поеме отговорност, следва да се вземе предвид не само текстът на тази разпоредба, но и нейните цели, обща структура и контекст, и по-специално развитието, което е претърпяла в рамките на системата, в която се вписва.

В това отношение Съдът припомня, че съгласно член 47, първа алинея от Хартата всеки, чиито права и свободи, гарантирани от правото на Съюза, са били нарушени, има право на ефективни правни средства за защита в съответствие с предвидените в този член условия. На това право съответства наложеното на държавите членки задължение по член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, а

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

именно да установят правните средства, необходими за осигуряването на ефективна правна защита в областите, обхванати от правото на Съюза.

Що се отнася до определянето на държавата членка, компетентна за разглеждането на молбата за международна закрила, и до спазването на задължителния критерий за компетентност, съдържащ се в член 8, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“, Съдът отбелязва, че съдебната защита на непридружен ненавършил пълнолетие кандидат не може да се променя в зависимост от това дали по отношение на този кандидат има решение за прехвърляне, взето от молещата държава членка, или решение, с което замолената държава членка отхвърля искането за поемане на отговорност за посочения кандидат. Всъщност и двете решения могат да засегнат произтичащото от този член право на непридружения ненавършил пълнолетие да бъде събран с роднина, който може да се грижи за него, за целите на разглеждането на молбата му за международна закрила. Следователно и в двата случая в съответствие с член 47, първа алинея от Хартата на съответния ненавършил пълнолетие трябва да бъде разрешено да се ползва от правно средство за защита, за да изтъкне нарушение на посоченото право.

В случая съгласно член 27, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“, ако след пристигането си в Гърция I беше отишъл в Нидерландия и беше подал молбата си за международна закрила там, и ако гръцките органи бяха приели да поемат отговорност за I като държава членка на първо пристигане, заинтересованото лице би имало право да обжалва пред съд или правораздавателен орган приетото от нидерландските органи решение за прехвърляне с мотива, че един от роднините му пребивава в Нидерландия.

Ето защо в такъв случай заинтересованото лице би могло надлежно да изтъкне нарушение на правото, което черпи от член 8, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“ като непридружен ненавършил пълнолетие. За сметка на това, ако се вземе предвид само буквалното тълкуване на член 27, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“, кандидатът, който остава в държавата членка на влизане и подава молбата си за международна закрила там, би бил лишен от такава възможност, тъй като в този случай не е прието никакво решение за прехвърляне.

Съдът заключава, че за да може да изтъкне нарушение на правото, предоставено с член 8, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“, непридружен ненавършил пълнолетие кандидат трябва да разполага с правно средство за защита пред съд или правораздавателен орган съгласно член 27, параграф 1 от посочения регламент не само когато молещата държава членка приеме решение за прехвърляне, но и когато замолената държава членка откаже да поеме отговорност за заинтересованото лице, още повече че член 8, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“ има за цел да осигури пълното зачитане на гарантираните в членове 7 и 24 от Хартата основни права на непридружените ненавършили пълнолетие лица.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

За сметка на това член 27, параграф 1 от този регламент не предоставя на роднината на кандидата, който пребивава в замолената държава членка, право на правни средства за защита срещу такова решение за отхвърляне. Освен това нито член 7 и член 24, параграф 2 от Хартата, нито член 8, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“ му предоставят права, които той би могъл да изтъкне по съдебен ред, така че този роднина не може да получи право на правни средства за защита срещу такова решение само на основание член 47 от Хартата.

2.5. Възможност за позоваване на обстоятелства, настъпили след приемането на решение за прехвърляне

Решение от 15 април 2021 г., État belge (Обстоятелства, настъпили след приемането на решението за прехвърляне) (C-194/19, [EU:C:2021:270](#))

„Преюдициално запитване — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Определяне на държавата членка, компетентна да разгледа молба за международна закрила — Член 27 — Правна защита — Вземане предвид на обстоятелства, настъпили след приемането на решението за прехвърляне — Ефективна съдебна защита“

Н. А., гражданин на трета страна, подава молба за убежище в Белгия. Тъй като обаче испанските власти са се съгласили да поемат отговорността за него, молбата му е отхвърлена и е прието решение за прехвърлянето му в Испания. Малко след това братът на Н. А. също пристига в Белгия и подава там молба за убежище. Тогава Н. А. обжалва решението за прехвърлянето си, като в частност твърди, че съответните им молби трябва да бъдат разгледани заедно.

Жалбата на Н. А. е отхвърлена с мотива, че брат му е пристигнал в Белгия след приемането на спорното решение и че следователно това обстоятелство не може да бъде взето предвид при преценката дали въпросното решение е законосъобразно. Н. А. подава касационна жалба пред Conseil d'État (Държавен съвет, Белгия), като твърди, че е нарушено правото му на ефективна правна защита съгласно Регламент „Дъблин III“⁴⁸ и член 47 от Хартата. Отделно от въпроса дали пристигането на брата на Н. А. действително е можело да има значение за това коя държава членка е компетентна да разгледа молбата за убежище на Н. А.⁴⁹, Conseil d'État (Държавен съвет) следва да определи дали търсещите убежище лица трябва да може да изтъкват обстоятелства, настъпили след приемането на съответното решение за прехвърлянето им. Той решава да отправи запитване за това до Съда.

⁴⁸ Член 27 от този регламент.

⁴⁹ Вж. определението за понятието за „член на семейството“ в член 2, буква ж) от Регламент „Дъблин III“ и в член 10 от този регламент.

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

В решение, постановено от голям състав, Съдът приема, че правото на Съюза⁵⁰ не допуска национално законодателство, съгласно което съответният съд или друг правораздавателен орган, сезиран с жалба за отмяна на решение за прехвърляне, не може при разглеждането на тази жалба да взема предвид обстоятелства, настъпили след приемането на това решение, които са определящи за правилното прилагане на Регламент „Дъблин III“. Такова законодателство обаче е допустимо, ако предвижда специфично средство за правна защита, което може да се упражнява след настъпването на такива обстоятелства и позволява разглеждане *ex nunc* на положението на заинтересованото лице, с обвързващи за компетентните органи резултати.

За да стигне до този извод, Съдът припомня, че съгласно Регламент „Дъблин III“⁵¹ лицето, за което е издадено решение за прехвърляне, има право на ефективна правна защита под формата на жалба срещу това решение и че въпросната жалба трябва да се отнася по-конкретно до това как е приложен този регламент. Той припомня и че вече е постановил, че кандидатът за международна закрила трябва да има на разположение ефективен и бърз способ за защита, който да му позволи да изтъкне обстоятелства, настъпили след приемането на решението за прехвърляне, когато отчитането на тези обстоятелства е определящо за правилното прилагане на Регламент „Дъблин III“⁵².

Същевременно Съдът подчертава, че държавите членки все пак не са длъжни да устроят своята система за обжалване така, че изискването да се вземат предвид такива обстоятелства да е гарантирано в контекста на разглеждането на жалбата, с която се оспорва законосъобразността на решението за прехвърляне. Всъщност законодателят на Съюза е хармонизирал само някои процесуални правила във връзка с правото на обжалване на решението за прехвърляне и Регламент „Дъблин III“ не уточнява дали това право непременно предполага, че сезираният съд може да разгледа *ex nunc* законосъобразността на решението за прехвърляне. При това положение по силата на принципа на процесуалната автономия всяка държава членка трябва да установи тези правила, като те не следва да са по-неблагоприятни от правилата, уреждащи сходни случаи, за които се прилага вътрешното право (принцип на равностойност), и не следва да правят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правото на Съюза (принцип на ефективност).

В случая, що се отнася по-конкретно до принципа на ефективност, Съдът посочва, че ако в производството по жалба за отмяна на решение за прехвърляне сезираният съд не може да вземе предвид обстоятелства, настъпили след приемането на това решение, които са определящи за правилното прилагане на

⁵⁰ Член 27, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“ при прочита му в светлината на съображение 19 от този регламент и на член 47 от Хартата.

⁵¹ Член 27, параграф 1 и съображение 19 от Регламент „Дъблин III“.

⁵² Вж. решения [от 25 октомври 2017 г., Shiri \(C-201/16, EU:C:2017:805\)](#), и [от 25 януари 2018 г., Hasan \(C-360/16, EU:C:2018:35\)](#).

Критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила

Регламент „Дъблин III“, съдебната защита не е достатъчно гарантирана, доколкото не позволява на заинтересованото лице да упражни правата, които черпи от този регламент и от член 47 от Хартата. Съдът обаче добавя, че в рамките на националната съдебна система, взета като цяло, такава защита може да бъде гарантирана посредством специфично средство за правна защита — различно от жалбата за проверка на законосъобразността на решение за прехвърляне — което позволява да се вземат предвид такива обстоятелства. Това специфично средство за правна защита трябва все пак да гарантира на заинтересованото лице, че компетентните органи на молещата държава членка няма да могат да го прехвърлят, когато след приемането на решението за прехвърляне е настъпило обстоятелство, което е пречка за изпълнението на същото. То трябва също така да гарантира, че когато поради последващо обстоятелство компетентна да разгледа молбата за международна закрила е молещата държава членка, нейните компетентни органи са длъжни служебно да вземат необходимите мерки във връзка с тази компетентност и да започнат незабавно разглеждането на тази молба. Освен това използването на въпросното специфично средство за правна защита не трябва да е обусловено от това съответното лице да е лишено от свобода или изпълнението на решението за прехвърляне да е непосредствено предстоящо.



СЪД
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Дирекция „Изследвания и документация“

Март 2024 г.